

Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, fakss 67321049, e-pasts vpvb@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

22.05.2019

Atzinums Nr. 4-03/9 par Rīgas pilsētas teritorijas plānojuma 2030. gadam Vides pārskatu

2019. gada 8. martā Vides pārraudzības valsts birojā (turpmāk – Birojs) ir iesniegts Rīgas pilsētas teritorijas plānojuma līdz 2030. gadam (turpmāk – Teritorijas plānojums) stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk arī – SIVN) vides pārskats (turpmāk – Vides pārskats). SIVN veica un Vides pārskatu sagatavoja SIA “*Estonian, Latvian & Lithuanian Environment*” (turpmāk – Izstrādātāja).

Likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” (turpmāk – Likums) 23. pieci *prim* panta sestā daļa noteic, ka Birojs sniedz atzinumu par vides pārskatu, ņemot vērā vides pārskata atbilstību normatīvo aktu prasībām un izraudzītā risinājuma pamatojumu, kā arī nosaka termiņus, kādos izstrādātājs pēc plānošanas dokumenta apstiprināšanas iesniedz kompetentajai institūcijai ziņojumu par plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, arī vides pārskatā neparedzētu ietekmi. Turpat noteikts, ka gadījumā, ja izraudzītais risinājums nav pietiekami pamatots, Birojs atzinumā norāda iebildumus, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumenta apstiprināšanu.

Šis Biroja atzinums par Vides pārskata projektu sagatavots atbilstoši Likuma 23. pieci *prim* panta 6. daļas prasībām, vērtējot izraudzītā risinājuma pamatojumu un tā ietekmes uz cilvēku veselību un vidi būtiskumu, un tajā ietverti iebildumi, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumenta apstiprināšanu.

I. Vides pārskatā ietvertā informācija un izraudzītā risinājuma pamatojums:

Teritorijas plānojuma Vides pārskats atbilstoši Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr.157 “*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” (turpmāk – Noteikumi Nr.157) IV nodaļas “*Vides pārskatā iekļaujamā informācija*” 8. punktā noteiktajam ietver šādu informāciju:

1. Teritorijas plānojuma galvenie mērķi un risinājumi

1.1. Atbilstoši Vides pārskatam Teritorijas plānojuma izstrādes mērķis ir radīt elastīgu plānošanas dokumentu, kas sniedz nosacījumus pilsētas attīstībai saskaņā ar vietas vēsturi, kultūru, ainavu, pakalpojumu piedāvājumu, sabiedrības līdzdalību un potenciālo ekonomisko un sociālo apstākļu izmaiņām. Teritorijas plānojuma konceptuālo risinājumu pamatā ir 11 Rīgas pilsētai izstrādātie tematiskie plānojumi, kuros pētīti specifiski jautājumi, kas saistīti ar atsevišķu nozaru attīstību: 1) *Rīgas kultūrvēsturisko teritoriju tematiskais plānojums*, 2) *Mājokļu attīstības tematiskais plānojums*, 3) *Uzņēmējdarbības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju tematiskais plānojums*, 4) *Meliorācijas attīstības tematiskais plānojums*, 5) *Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskais plānojums*, 6) *Apstādījumu*

struktūras un publisko ārtelpu tematiskais plānojums, 7) Aizsargjoslu un aprobežojumu tematiskais plānojums, 8) Transporta attīstības tematiskais plānojums, 9) Ainavu tematiskais plānojums, 10) Valsts un pašvaldības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju tematiskais plānojums un 11) Rīgas brīvostas tematiskais plānojums (turpmāk kopā saukti – Tematiskie plānojumi). Vides pārskatā vērtēta Tematiskajos plānojumos iestrādāto risinājumu pēctecība Teritorijas plānojumā, kā arī vides problēmas un ietekmju aspekti, kas ar šādu risinājumu īstenošanu varētu būt saistīti. Teritorijas plānojuma risinājumu apraksts un izvērtējums par to atbilstību hierarhiski augstākajiem nacionālas, reģionālas un vietējas nozīmes attīstības plānošanas dokumentiem sniegts plānojuma paskaidrojuma rakstā.

- 1.2. Teritorijas plānojums neaptver Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritoriju, kurai izstrādājams atsevišķs Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas lokālplānojums¹. Līdz šāda lokālplānojuma izstrādei šajā teritorijā piemērojams 2006. gadā apstiprinātais Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas plānojums² (ar grozījumiem, kas veikti 2013. gadā) un attiecīgajā teritorijā spēkā esošie lokālplānojumi un detālplānojumi.
- 1.3. Ar Teritorijas plānojuma īstenošanu būtiskākās paredzētās izmaiņas teritoriju izmantošanai un attīstībai (aspektos, kas saistīti ar vides aizsardzības jautājumiem) citu starpā ir konstatējamas šādas:
 - 1.3.1. Teritorijas plānojuma risinājumiem par pamatu ņemts Rīgas pilsētas teritorijas plānojums 2006.-2018. gadam (ar 2009. gada grozījumiem) un atsevišķām teritorijām izstrādātie lokālplānojumi, pielāgojot tajos ietvertos izmantošanas nosacījumus prasībām, kas noteiktas ar Ministru kabineta 2013. gada 30. maija noteikumiem Nr.240 “*Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi*” (turpmāk – Noteikumi Nr.240). Vienlaikus virknē teritoriju paredzēts veikt arī funkcionālā zonējuma izmaiņas (un no tā izrietošas teritoriju izmantošanas un apbūves noteikumu izmaiņas). Attiecīgi vairākām teritorijām mainīsies izmantošanas statuss (atbilstoša/neatbilstoša izmantošana) un turpmākās attīstības nosacījumi (tostarp vides aizsardzības aspektā). Šādas izmaiņas identificējamas gan kā jaunas teritorijas, kur paredzēts attīstīt dzīvojamo vai cita veida apbūvi, gan kā izmaiņas galvenās izmantošanas veidos esošās apbūves teritorijās (piemēram, no dzīvojamās apbūves teritorijas uz jauktas apbūves teritorijām, kas pieļauj arī plašāku pakalpojumu un vieglās ražošanas objektu darbību).
 - 1.3.2. Ar Teritorijas plānojumu izstrādāts elastīgāks funkcionālo zonējumu un teritorijas izmantošanas veidu iedalījums atbilstoši Noteikumu Nr.240 nosacījumiem, paredzot teritorijām specifiskas un attīstības vajadzībām pielāgotas apakšzonas (attiecīgajai funkcionālajai zonai noteiktus indeksus ar diferencētiem izmantošanas nosacījumiem). Apbūves un izmantošanas nosacījumi katrai funkcionālajai zonai un apakšzonai iestrādāti Teritorijas Plānojuma Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos (turpmāk – TIAN).
 - 1.3.3. Pārskatītas un papildinātas TIAN vispārējās prasības gaisa kvalitātes uzlabošanai un vispārējie nosacījumi teritoriju aizsardzībai pret troksni (TIAN 3.5.2. un 3.5.3. nodaļa). Vispārējās prasības gaisa kvalitātes uzlabošanai papildinātas ar jau konkrētākiem nosacījumiem gan apkures iekārtu izvēlei gaisa piesārņojuma teritoriālajās zonās³, gan papildus nosacījumiem monitoringa veikšanai (smaku

¹ Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likuma 8. pants.

² <http://www.rdpad.lv/rtp/rvc/rvc-planojums/>.

³ Papildinot arī prasības siltumapgādes veida izvēlei, kas jau noteiktas ar Rīgas domes 2015.gada 22.septembra saistošajiem noteikumi Nr.167 “*Par gaisa piesārņojuma teritoriālo zonējumu un siltumapgādes veida izvēli*”.

monitorings); precizētas arī citas prasības gaisa piesārņojošo vielu monitoringam (palielināts piesārņojošo darbību apjoma sliekšnis, pie kura nodrošināms nepārtrauktais monitoringa, grozīta prasība pie noteiktas jaudas neiekasētu birstošu materiālu uzglabāšanas un pārkraušanas izmantot slēgtus uzglabāšanas un pārkraušanas paņēmienus uz vispārēju prasību šādā gadījumā izmantot labākos pieejamos tehniskos paņēmienus un nodrošināt atbilstību ar labākajiem pieejamiem tehniskajiem paņēmieniem saistītajiem emisiju līmeņiem). Arī vispārējās prasības teritoriju aizsardzībai pret troksni noteiktas daudz konkrētāk, precizējot gan prettroksņu pasākumu plānošanas un projektēšanas principus, gan prettroksņu pasākumu efektivitātes līmeni, kāds noteiktās teritorijās jāsasniedz ar būvniecības dokumentācijā iestrādātiem risinājumiem, gan prasībām veikt noteiktas skaņas jaudas iekārtu (ne tikai piesārņojošo darbību iekārtu) trokšņa līmeņa un tā ietekmes novērtējumu.

- 1.3.4. Papildus ar diferencētām un specifiskām prasībām gaisa kvalitātes uzlabošanai un nosacījumiem teritoriju aizsardzībai pret troksni papildinātas arī TIAN nodaļas, kas noteic teritoriju izmantošanas un apbūves noteikumus konkrētām apbūves teritorijām (funkcionālajām zonām un to apakšzonām). Vairākos gadījumos, atkarībā no funkcionālās zonas veida un tajā atļautu darbību spektra, nosacījumi vieglās vai smagās ražošanas uzņēmumu darbībai papildināti arī ar prasību labāko pieejamo tehnisko paņēmieni izmantošanai un ar tiem saistīto emisiju līmeņu nodrošināšanai⁴.
- 1.3.5. Pārskatīta un papildināta pieeja TIAN vispārējo prasību noteikšanā bīstamiem objektiem, sniedzot šādu objektu definīcijas (atkarībā no darbības veida – *rūpniecisko avāriju riska objekti, paaugstinātas ugunsbīstamības objekti, C kategorijas paaugstinātas bīstamības objekti*) un nosakot gan prasības šādu objektu būvniecībai vai esošo pārveidošanai, gan aprobežojumus rūpniecisko avāriju riska objektu drošības attāluma zonā. Būtiskākās izmaiņas (salīdzinājumā ar pašreizējo) saistītas ar pieņemamā riska līmeņa jēdziena ieviešanu un šāda līmeņa definēšanu (1×10^{-6}), līdz kuram nosakāmi rūpniecisko avāriju riska objektu vai tehnoloģisko iekārtu drošības attālumi gadījumos, kad veikts (un ir iespējams veikt) individuālā riska novērtējumu⁵. Tāpat definēti vienoti kritēriji, kas Rīgas pilsētas teritorijā izmantojami, lai novērtētu paredzētās darbības iespējamās avārijas sekas (*vielas koncentrācija gaisā, siltumstarojuma intensitāte, sprādziena viļņa radītais pārspiediena iedarbības līmenis*), kuru kaitīgās iedarbības attālums piemērojams drošības attālumu noteikšanā gadījumos, kad nav veikts (vai nav iespējams veikt) individuālā riska novērtējums. Tāpat vairs netiek paredzēta prasība drošības attālumu Teritorijas plānojumā attēlot grafiski.
- 1.3.6. Pārskatītas un paplašinātas Rīgas pilsētas centralizētās kanalizācijas un centralizētās ūdensapgādes sistēmas aglomerācijas jeb pakalpojumu sniegšanas zonas robežas un nosacījumi pieslēgumu centralizētās kanalizācijas un ūdensapgādes sistēmām ierīkošanai (pakalpojumu sniegšanas zonu grafisks attēlojums ietvertas TIAN

⁴ Saskaņā ar likuma “Par piesārņojumu” 1. panta 19. punktu secinājumi par labākajiem pieejamiem tehniskajiem paņēmieniem ir rūpniecības nozarei vai piesārņojošai darbībai Eiropas Komisijas noteikto *labāko pieejamo tehnisko paņēmieni apraksts, kā arī ar labākajiem pieejamiem tehniskajiem paņēmieniem saistītie emisiju līmeņi*, izejvielu patēriņa līmeņi, piesārņojošas darbības uzraudzība un uz piesārņojošu darbību attiecināmi vietas sanācijas pasākumi. Likuma “Par piesārņojumu” 11. panta pirmās daļas 2. punkts nosaka, ka, veicot piesārņojošo darbību, operators ievēro noteiktu piesārņojuma veidu emisijas robežvērtības un limitus, kā arī *ar labākajiem pieejamiem tehniskajiem paņēmieniem saistītos emisiju līmeņus*, bet 20. panta pirmā daļa noteic, ka, “veicot A kategorijas darbības, operators *lieto labākos pieejamos tehniskos paņēmienus*”.

⁵ individuālais risks, kuru raksturo rūpnieciskas avārijas izraisīta cilvēka nāves gadījuma varbūtība, kas nepārsniedz 1 gadījumu 1 000 000 gados ($P_{let} \leq 1 \times 10^{-6}$).

14. pielikumā). Salīdzinājumā ar iepriekš noteiktajām aglomerāciju robežām, tās paplašinātas Buļļos, Daugavgrīvā, Mangaļsalā, Trīsciēmā, Sužos, Bukultos, Bergos, Juglā, Šķirotavā, Rumbulā, Bišumuižā, Katlakalnā, Ziepniekkalnā, Mūkupurvā, Kleistos un Spilvē.

- 1.3.7. Noteikta *īpaša režīma zona* pilsētas centrālajā daļā, kurā (kopumā vai tās daļās) pašvaldība, ievērojot Ministru kabineta noteikto kārtību, kādā pašvaldības var uzlikt nodevas, būtu tiesīga izdodot saistošos noteikumus, ar ko tiek uzlikta nodeva par transportlīdzekļu iebraukšanu attiecīgajā īpaša režīma zonā. Šādas zonas robežas attēlotas TIAN 18. pielikumā un daļēji sakrīt ar Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas robežām Daugavas labajā krastā.
- 1.3.8. Tiek mainīta pieeja apbūves augstuma un stāvu skaita noteikšanai, nosakot šādus soļus - 3 stāvi, 6 stāvi, 9 stāvi un 12 stāvi. Šāda pieeja ievērojamā pilsētas daļā maina maksimālo apbūves augstumu, kurš tiek gan samazināts, gan vietām – palielināts.
- 1.3.9. Teritorijas plānojumā netiek izdalītas tādas Noteikumos Nr.240 paredzētas funkcionālās zonas kā *Publiskās apbūves teritorija (P)*, *Mežu teritorija (M)* un *Lauksaimniecības teritorija (L)*, savukārt tiek noteiktas šādas funkcionālās zonas: *Savrupmāju apbūves teritorija (DzS1, DzS2 un DzS3)*, *Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzM1, DzM2, DzM3 un DzM4)*, *Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzD1 un DzD2)*, *Jauktas centra apbūves teritorija (JC1–JC8)*, *Rūpnieciskās apbūves teritorija (R)*, *Transporta infrastruktūras teritorija (TR1, TR2 un TR3)*, *Tehniskās apbūves teritorija (TA1 un TA2)*, *Dabas un apstādījumu teritorija (DA1, DA2, DA3 un DA4)* un *Ūdeņu teritorija (Ū1, Ū2 un Ū3)*. Būtiskākās atšķirības indeksētajiem funkcionālajiem zonējumiem ir konstatētas šādas:
 - 1.3.9.1. *Savrupmāju apbūves teritorija* noteikta ar indeksiem *DzS1, DzS2 un DzS3*. Atšķirībā no *DzS1 - DzS2* teritorijā galvenais izmantošanas veids ir retināta savrupmāju apbūve, bet *DzS3* teritorijā fokuss ir uz kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu un aizsardzību.
 - 1.3.9.2. *Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija* noteikta ar indeksiem *DzM1, DzM2, DzM3 un DzM4*, kur funkcionālā zona ar indeksu *DzM3* ir noteikta apbūves aizsardzības teritorijām un pilsētņēmniecības pieminekļiem: valsts nozīmes pilsētņēmniecības pieminekļa "*Kalnā ielas koka apbūve*" teritorijā un valsts nozīmes pilsētņēmniecības pieminekļa "*Pārdaugavas apbūves fragments*" teritorijā, savukārt funkcionālā zona ar indeksu *DzM4* ir noteikta valsts nozīmes pilsētņēmniecības pieminekļa "*Mežaparks*" teritorijā.
 - 1.3.9.3. *Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija* noteikta ar indeksiem *DzD1 un DzD2*, kur *DzD2* ir funkcionālā zona apbūves aizsardzības teritorijās, ko nosaka, lai nodrošinātu mājokļa funkciju, paredzot atbilstošu infrastruktūru un saglabājot un aizsargājot šo teritoriju kultūrvēsturisko vērtību.
 - 1.3.9.4. Plaši diferencēta ir *Jauktas centra apbūves teritorija*, kur tās funkcionālais zonējuma indekss noteikts no *JC1–JC8*: 1) *JC1, JC2, JC3* ir funkcionālās zonas, ko nosaka teritorijām, kurās plānots plašs jauktas izmantošanas spektrs vai ko izmanto vai plānots attīstīt kā apkaimes centru. Šajās teritorijās primāri nodrošina mājokļa un publiskām funkcijām nepieciešamo pilsētvides kvalitāti, savukārt ražošanas funkcijas ir ierobežotas; 2) *JC4* ir funkcionālā zona, ko nosaka teritorijai, kurā vēsturiski izveidojies plašs jauktas izmantošanas spektrs ar nozīmīgu publiskās un rūpnieciskās apbūves īpatsvaru. Šajās teritorijās līdztekus publiskajai apbūvei atļauti ar vieglās rūpniecības uzņēmumiem saistīti teritorijas izmantošanas veidi kā papildizmantošana; 3) *JC5* ir funkcionālā zona Rīgas

brīvostas teritorijā ar jauktu izmantošanas spektru, kas ietver publisko apbūvi, limitētu dzīvojamo apbūvi un ar vieglās rūpniecības uzņēmumiem saistītus teritorijas izmantošanas veidus kā papildizmantošanu; 4) *JC6* ir funkcionālā zona ar plašu jauktas izmantošanas spektru apbūves aizsardzības teritorijās un pilsētībūvniecības pieminekļos: valsts nozīmes pilsētībūvniecības pieminekļa "*Kalniciema ielas koka apbūve*" teritorijā un valsts nozīmes pilsētībūvniecības pieminekļa "*Pārdaugavas apbūves fragments*" teritorijā. Šajās teritorijās primāri nodrošina mājokļa un publiskām funkcijām nepieciešamo pilsētvides kvalitāti, saglabājot un aizsargājot to kultūrvēsturisko vērtību, ražošanas funkcijas ir ierobežotas; 5) *JC7* ir funkcionālā zona ar plašu jauktas izmantošanas spektru valsts nozīmes pilsētībūvniecības pieminekļa "*Mežaparks*" teritorijā. Šajā teritorijā primāri nodrošina mājokļa un publiskām funkcijām nepieciešamo pilsētvides kvalitāti, saglabājot un aizsargājot to kultūrvēsturisko vērtību, kur ražošanas funkcijas nav pieļaujamas un 6) *JC8* ir funkcionālā zona Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijā.

1.3.9.5. *Transporta infrastruktūras teritorija* ar indeksiem *TR1*, *TR2* un *TR3*, kur: 1) *TR1* ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu ielu satiksmei, tostarp, sabiedriskā transporta, velosipēdu un gājēju satiksmei nepieciešamo infrastruktūru; 2) *TR2* ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu dzelzceļa satiksmei nepieciešamo infrastruktūru un 3) *TR3* ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu lidostu, stāvparku uzņēmumu un citu transporta apkalpojošās infrastruktūras objektu darbību.

1.3.9.6. *Tehniskās apbūves teritorija* ar indeksiem *TA1* un *TA2*, kur *TA2* ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu ar ostas darbību saistītu uzņēmumu inženiertehniskās apgādes tīklu un objektu izbūvi.

1.3.9.7. *Dabas un apstādījumu teritorija* ar indeksiem *DA1*, *DA2*, *DA3* un *DA4*, kur: 1) *DA1* ir funkcionālā zona, kurā ietvertas arī specifiskas dabas teritorijas, t. sk. pludmales, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un ūdensmalas; 2) *DA2* ir funkcionālā zona, kurā ietverti esošie mežaparki, parki, citas labiekārtotās un nelabiekārtotās dabas un apstādījumu teritorijas, kurās paredzētas iespējas veidot jaunus mežaparkus, parkus, skvērus un citas labiekārtotas teritorijas; 3) *DA3* ir funkcionālā zona, kas paredzēta kapsētu ierīkošanai un uzturēšanai un 4) *DA4* ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu rekreācijas, sporta, tūrisma, kvalitatīvas dabas un kultūrvides u.tml. funkciju īstenošanu Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijā dabas vai daļēji pārveidotās dabas teritorijās.

1.3.9.8. *Ūdeņu teritorija* (*Ū1*, *Ū2* un *Ū3*), kur 1) *Ū1* ir funkcionālā zona, kas noteikta ūdenstecēs un ūdenstilpēs, lai plānotu un nodrošinātu racionālu un ilgtspējīgu ūdens resursu izmantošanu saimnieciskai darbībai, transportam, rekreācijai un vides aizsardzībai, tostarp īpaši aizsargājamās dabas teritorijās; 2) *Ū2* ir ostas ūdens akvatorija teritorija Rīgas brīvastā; 3) *Ū3* ir funkcionālā zona Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas ūdensobjektos.

1.3.9.9. *Rūpnieciskās apbūves teritorija* (*R*) ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu rūpniecības uzņēmumu darbībai un attīstībai nepieciešamo teritorijas organizāciju, inženiertehnisko apgādi un transporta infrastruktūru. *Rūpnieciskās apbūves teritorija* (*R*) nav izdalīta ar diferencētiem indeksiem.

1.3.10. TIAN noteiktas teritorijas ar īpašiem nosacījumiem, tostarp:

1.3.10.1. *Tehniskās infrastruktūras attīstības teritorija* (*TIAN11*) ir noteikta Rīgas pilsētas un Ķekavas novada kopīgo satiksmes un inženiertehniskās infrastruktūras

risinājumu izstrādei.

1.3.10.2. *Labiekārtota pludmale (TIN12)*, kur atļauta apbūve, kuru veido vieglu konstrukciju bezpamatu īslaicīgas izmantošanas būves un sezonas būves tirdzniecības, sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumiem, būves pludmales inventāra nomas objektiem un citiem atpūtnieku apkalpes objektiem.

1.3.10.3. *Pilsētas maģistrāļu ilgtermiņa attīstības teritorijas (TIN13)* ir noteiktas Rīgas transporta sistēmai nepieciešamo maģistrālo savienojumu veidošanai.

1.3.10.4. *Pilsētbūvniecības pieminekļa teritorija (TIN14)* ir noteikta Valsts nozīmes pilsētbūvniecības pieminekļa "Kalnciema ielas koka apbūve" teritorijai.

1.3.11. Rīgas pilsētas teritorijā, uz kuru attiecas Teritorijas plānojums, definēti 33 *apkaime centri* no 58 Rīgas apkaimēm, t.sk. Atgāzene, Āgenskalns, Bergi, Bierīni, Bišumuiža/Katlakalns, Bolderāja, Buļļi, Čiekurkalns, Daugavgrīva, Dārziņi, Dzirciems, Ilģuciems, Imanta, Jaunciems, Jugla, Ķengarags, Mangaļsala, Maskavas forštate, Mežaparks, Mežciems, Mīlgrāvis, Pleskodāle, Pļavnieki, Purvciems, Sarkandaugava, Šampēteris/Zasulauks, Teika, Torņakalns, Vecāķi, Vecdaugava, Vecmīlgrāvis, Ziepniekkalns un Zolitūde.

1.3.12. Teritorijas plānojuma paskaidrojuma rakstā izvērtēti spēkā esošie lokālplānojumi un detālplānojumi, uzskaitot, kuri ar Teritorijas plānojuma apstiprināšanu atstājami spēkā. TIAN kā teritorijas ar īpašiem noteikumiem noteiktas arī teritorijas, kurām izstrādājami lokālplānojumi vai detālplānojumi.

1.4. Saistībā ar izmaiņu risinājumiem **Birojam ir sekojošas piebildes:**

1.4.1. Tas, kurus no šobrīd spēkā esošajiem lokālplānojumiem/detālplānojumiem paredzēts atstāt spēkā, bet kuri ar Teritorijas plānojuma apstiprināšanu zaudētu spēku, noteikts Teritorijas plānojuma paskaidrojuma rakstā⁶, tomēr paskaidrojuma raksts pēc būtības ir tikai normatīvā akta pavaddokuments, kas paskaidro un pamato plānošanas dokumentā ietvertos risinājumus⁷. Tomēr – atšķirībā no teritorijas plānojuma/lokālplānojuma grafiskās daļas un TIAN, paskaidrojuma raksts netiek izdots kā saistošie noteikumi un nav ārējais normatīvais akts⁸. Līdz ar to, ja paskaidrojuma rakstā noteikts, ka kādai teritorijas daļai paliek spēkā iepriekš, ar lokālplānojumu noteiktais funkcionālais zonējums (un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi), bet ar Teritorijas plānojuma grafisko daļu šai teritorijai tomēr tiek noteikts cits funkcionālais zonējums (tāds, kas neatbilst nedz iepriekš teritorijas plānojumā, nedz lokālplānojumā noteiktajam) – ir uzskatāms, ka ar ārējo normatīvo aktu šai teritorijai izmantošanas nosacījumi tiek tomēr grozīti. Birojs secina, ka Teritorijas plānojuma gadījumā faktiski visu lokālplānojumu teritorijās funkcionālais zonējums ar Teritorijas plānojuma grafisko daļu tiek mainīts. Iespējams, tas darīts tādēļ, lai grafiskā daļa būtu vienveidīga, pēc iespējas pielīdzinot lokālplānojumos noteikto funkcionālo zonējumu jaunajai funkcionālo zonu klasifikācijai, tomēr šāda pielīdzināšana novedīs pie tā, ka piemērojams būs tas normatīvais akts, ar kuru

⁶ Paskaidrojuma raksta 2.3. nodaļā „Lokālplānojumi un detālplānojumi” iekļautā informācija norāda, ka paliks spēkā 26 lokālplānojumi, kuri apstiprināti laika periodā no 2013.gada 18.jūnija līdz 2018.gada 21.novembrim. Informācija par lokālplānojumu apstiprināšanu pieejama Valsts vienotajā ģeotelpiskajā informācijas portālā (www.geolatvija.lv) un Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta mājas lapā (<http://www.rdpad.lv/rtp/lokalplanojumi/speka-esosie/>).

⁷ Ministru kabineta 2014.gada 14.oktobra noteikumu Nr.628 “Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” 29.punkts nosaka, ka teritorijas plānojuma paskaidrojuma rakstā ietver spēkā esošo teritorijas plānojumu, lokālplānojumu un detālplānojumu īstenošanas izvērtējumu.

⁸ Teritorijas attīstības plānošana likuma 25.panta pirmā daļa.

konkrētajai teritorijai noteikts jaunākais funkcionālais zonējums⁹. Biroja ieskatā – tāpat kā ar Teritorijas plānojuma TIAN un grafisko daļu paredzēts noteikt teritorijas, kurām izstrādājams lokālplānojums, ar minētajiem saistošajiem noteikumiem (ne tikai paskaidrojuma rakstu) būtu identificējamās arī teritorijas, kur paliek spēkā un piemērojami iepriekš izstrādātie lokālplānojumi/detālplānojumi. Birojs rekomendē veikt korekcijas TIAN un kartogrāfiskajā materiālā, uzskatāmi norādot teritorijas, kurās saglabājas spēkā esošie lokālplānojumi saskaņā ar Paskaidrojuma raksta 2.3.nodaļā iekļauto informāciju. Šāds risinājums ļaus uzskatāmi identificēt teritorijas, kurās nav piemērojamas Teritorijas plānojuma noteiktās teritorijas izmantošanas un apbūves prasības, jo lokālplānojumos apstiprinātie teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi attiecīgajām funkcionālajām zonām (un apakšzonām) atšķiras no TIAN noteiktajiem.

- 1.4.2. TIAN identificētas un ar teritorijas statusu “*Teritorijas ar īpašiem noteikumiem*” noteiktas 4 teritorijas, kurām izstrādājams lokālplānojums. Tomēr 3 teritoriju gadījumā konstatējams, ka lokālplānojums attiecīgajai teritorijai jau izstrādāts un paskaidrojuma rakstā ietverts secinājums, ka tie būtu atstājami spēkā, proti: 1) *Teritorija starp Gustava Zemgala gatvi, Ķīšezera ielu, Kokneses prospektu un vēsturisko Mežaparka apkaimes apbūvi*; 2) *Teritorija Sužos* un 3) *Eksportosta un tai pieguļošā teritorija*. Attiecīgi – Teritorijas plānojums un tā atsevišķas sadaļas ir savstarpēji pretrunīgas, jo – neskatoties uz spēkā esošu lokālplānojumu, kuru izstrādei Eksportostas un Sužu pussalas gadījumā veikts arī stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (Biroja 2017. gada atzinums Nr.1 un 2018. gada atzinums Nr.-03/19), prasība jauna lokālplānojuma izstrādei šīm teritorijām noteikta kā priekšnoteikums teritoriju izmantošanai un apbūvei. Biroja ieskatā nepieciešams izvērtēt un precizēt, vai lokālplānojumus šīm teritorijām tiešām paredzēts atstāt spēkā, bet pretrunu starp paskaidrojuma rakstu un Teritorijas plānojuma saistošo daļu (TIAN un grafiskā daļa) nepieciešams novērst.
- 1.4.3. No Vides pārskata izriet, ka paplašinātās robežas centralizētās kanalizācijas un ūdensapgādes sistēmas pakalpojumu sniegšanas zonām noteiktas, balstoties uz 2015. gadā veiktu pētījumu “*Rīgas pilsētas centralizētās kanalizācijas sistēmas aglomerācijas un centralizētās ūdensapgādes sistēmas pakalpojumu sniegšanas zonas aktualizācija*”, un tās grafiski attēlotas TIAN 14. pielikumā. Tomēr aglomerācijas paplašināšanas robežas 2020. gadam un 2030. gadam tajā attēlotas ar vienu krāsojumu, neizsverot un nenosakot prioritāri attīstāmās teritorijas, kurās pašvaldība apņēmtos nodrošināt centralizēto ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu. Ievērojot vairākas teritorijas, tostarp ūdensobjektu tuvumā, kur jau šobrīd ir nozīmīgas vides problēmas un kur Teritorijas plānojums (neskatoties uz Izstrādātājas negatīvu vērtējumu) paredz apbūves attīstību, pašvaldībai TIAN 14. pielikumā būtu jānosaka prioritātes un to realizācijas termiņi, vai no apbūves risinājumiem ar būtisku nelabvēlīgu ietekmi jāatsakās.
- 1.5. Ņemot vērā to, ka Teritorijas plānojums visai Rīgas pilsētai tiek izstrādāts kopumā jauns, Vides pārskatā tā īstenošanas alternatīvas vērtētas nevis sagaidāmo izmaiņu griezumā (salīdzinājumā pret pamatstāvokli vai “nulle” alternatīvu), bet salīdzinot dažādus (atšķirīgus) jaunus plānošanas risinājumus. Proti, vērtēti tie Teritorijas plānojumā iestrādātie risinājumi, kas dažādu apsvērumu dēļ atšķiras no Tematiskajos plānojumos ieteiktajiem vai Teritorijas plānojuma sākotnējā redakcijā iestrādātajiem (vērtēta un salīdzināta to ietekme). Kā būtiskākās no vērtētajām alternatīvām minamas:

⁹ Administratīvā procesa likuma 15.panta astotā daļa.

- 1.5.1. **Plānošanas pieeja, kas paredz, un pieeja, kas neparedz dzīvojamās apbūves teritoriju paplašināšanu pilsētā.** Atbilstoši tematiskā plānojuma *Mājokļu attīstības tematiskais plānojums* secinājumiem spēkā esošajā teritorijas plānojumā noteiktās apbūves teritoriju rezerves ir pietiekamas, lai nodrošinātu nepieciešamo mājokļu apjomu, tādējādi nav nepieciešams plānot jaunas teritorijas dzīvojamās apbūves attīstīšanai (šāda plānošanas pieeja nostiprinātu kompakta pilsētas modeļa veidošanu). Tomēr pašreizējā (izstrādātā) Teritorijas plānojuma redakcija paredz noteikt dzīvojamās apbūves funkciju kā primāro izmantošanas veidu vairākās vietās, kur līdz šim nebija paredzēta dzīvojamā apbūve (~ 500 ha lielā kopplatībā).
- 1.5.2. **Plānošanas pieeja, kas paredz un pieeja, kas neparedz dzīvojamās apbūves attīstīšanu ražošanai nozīmīgās teritorijās.** Atbilstoši tematiskā plānojuma *Uzņēmējdarbības tematiskais plānojums* secinājumiem Rīgas pilsētā ir 11 rūpniecības attīstībai nozīmīgas teritorijas (ārpus Rīgas brīvdostas), kuras primāri attīstāmas kā uzņēmējdarbības zonas, tādēļ rosināts tajās noteikt ierobežojumus jaunas dzīvojamās apbūves attīstībai, kā arī esošās paplašināšanai un atjaunošanai. Tomēr pašreizējā (izstrādātā) Teritorijas plānojuma redakcija paredz noteikt dzīvojamās apbūves funkciju Dārziņos un Zasuļos attīstības teritorijās, nenosakot ierobežojumus dzīvojamās apbūves attīstībai un esošās apbūves paplašināšanai/ atjaunošanai.
- 1.5.3. **Plānošanas pieeja, kas paredz, un pieeja, kas neparedz dzīvojamo apbūvi kā atļauto izmantošanu Rīgas brīvdostas teritorijā** (Jauktas centra apbūves funkcionālās zonas (JC5) noteikšana Voleros, Krēmeros, Kundziņsalā, Mangaļsalā). Kā izriet no tematiskā plānojuma *Ostas tematiskais plānojums* secinājumiem – dzīvojamās apbūves turpmāka attīstīšana teritorijās, kuras primāri paredzētas ostas terminālu un ražošanas objektu attīstībai, nebūtu savietojama ar teritorijas attīstības mērķiem, jo šajās teritorijās nav iespējams nodrošināt dzīves videi nepieciešamo vides kvalitātes līmeni, tādēļ ieteikti divi risinājumi: 1) ja atļauta jaunas dzīvojamās apbūves veidošana, tad pieļaujama tikai 1. un 2. kategorijas vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūve, kas ir savienojama ar dzīvojamo un publisko apbūvi; 2) nav atļauta jaunas dzīvojamās apbūves veidošana, bet atļauta jebkuras kategorijas rūpniecības uzņēmumu apbūve ar nosacījumu, ka noteiktajā funkcionālajā zonējuma vairs nav izvietota dzīvojamā apbūve. Pašreizējā (izstrādātā) Teritorijas plānojuma redakcija Rīgas brīvdostas teritorijā Voleros, Krēmeros, Kundziņsalā, Mangaļsalā paredz noteikt JC5 zonu, kur galvenokārt paredzēta publiskā (arī tirdzniecības, kultūras un sporta iestāžu) apbūve, ar vieglās rūpniecības uzņēmumiem saistīti teritorijas izmantošanas veidi noteikti kā papildizmantošana, bet dzīvojamā apbūve (arī jauna) pieļaujama ar īpašiem nosacījumiem (tostarp, ja tiek veikti pasākumi trokšņa mazināšanai telpās).
- 1.5.4. **Pieeja ražošanas objektu izvietojuma klasifikācijā,** kas izmanto tikai informāciju par bīstamām vielām, vērtējot, vai, veicot darbību, tiek izmantotas videi un cilvēka veselībai bīstamas vielas un maisījumi (atbilst risinājumam, kas iestrādāts tematiskajā plānojumā *Uzņēmējdarbības funkciju nodrošināšanai nepieciešamo teritoriju tematiskais plānojums*), un pieeja, kas izmanto vairākus parametrus, t.sk. arī informāciju par darbības veidu, apjomu un uzglabājamo bīstamo vielu apjomu (atbilst risinājumam, kas pašreizējā redakcijā iestrādāts Teritorijas plānojumā).
- 1.5.5. **Risinājuma paredzēšana (vai neparedzēšana) Teritorijas plānojumā, kas varētu mazinātu dzelzceļa kravas pārvadājumu radītās ietekmes pilsētas centrā un Pārdaugavā, apejot Rīgas centru.** Vides pārskatā vērtētas un salīdzinātas ietekmes risinājumam, kas Teritorijas plānojumā noteiktu (vai nenoteiktu) iespējamā dzelzceļa trases pievada Daugavas kreisā krasta ostas teritorijām teritorijai statusu “*teritorija ar*

īpašiem noteikumiem (TIAN13)”. No Vides pārskata izriet, ka apvedceļš varētu tikt paredzēts pilsētas dienvidu daļā.

- 1.5.6. **Plānošanas pieeja, kas paredz, un pieeja, kas neparedz autostāvvietu skaita samazināšanu Rīgas pilsētas centrālajā daļā.** Atbilstoši tematiskā plānojuma *Transporta attīstības tematiskais plānojums* secinājumiem pilsētas centrālo daļu nepieciešams atslogot no privātā transporta ar dažāda veida pasākumiem, tostarp nosakot pazemināta ātruma zonas motorizētajam transportam, kā arī ierobežojot stāvvietu skaitu ielu sarkano līniju robežās. Pašreizējā (izstrādātā) Teritorijas plānojuma redakcija autostāvvietu skaitu nesamazina.
 - 1.5.7. **Plānošanas pieeja, kas paredz, un pieeja, kas neparedz nosacījumu mežaparku ierīkošanai, pārbūvēšanai un izmantošanai izstrādāt lokālplānojumu.** Šādu risinājumu paredzēja tematiskais plānojums *Ainavu tematiskais plānojums*, bet pašreizējā (izstrādātā) Teritorijas plānojuma redakcija paredz, ka pirms darbību veikšanas mežaparku teritorijās veicama bioloģiskā un dendroloģiskā izpēte, kā arī papildināti šādu teritoriju TIAN.
 - 1.5.8. **Vides pārskatā vērtētas arī citas alternatīvas dažādu aspektu griezumā -** atšķirīgas pieejas stāvu skaita noteikšanai Kultūras pieminekļu un apbūves aizsardzības teritorijās un pilsētas centrā/perifērijā; atšķirīgas pieejas maksimālās apbūves platības noteikšanai apbūvei ģimenes dārziņos; zinātniski pētniecisko iestāžu izveides atļaušana/neatļaušana Rūpniecības apbūves teritorijās; īpašo apbūves un izmantošanas noteikšana/nenoteikšana apkaimju centriem; lokālplānojuma izstrādes paredzēšana/neparedzēšana krastmalu teritoriju attīstībai u.c.
- 1.6. Saistībā ar Vides pārskatā vērtētajām alternatīvām **Birojam ir sekojošas piebildes:**
- 1.6.1. Saskaņā ar Likuma 1. panta 7. punktu un Noteikumu Nr.157 8.7. punktu Vides pārskatā identificē, apraksta un izvērtē plānošanas dokumenta un iespējamo alternatīvu ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumenta grozījumu mērķus un teritoriju, kura varētu tikt ietekmēta. Biroja ieskatā Vides pārskatā ir iekļauts izsvērts un objektīvs fokuss uz galvenajām Izstrādātājas saskaņotajām vides problēmām, salīdzinot, kādu ietekmi varētu radīt atšķirīgas plānošanas pieejas (vides problēmas risināt, vai tieši otrādi – radīt jaunas un esošās pastiprināt). Tomēr izvēlētajā pieejā ir arī savas nepilnības, jo tās dēļ Vides pārskatā iztrūkst vērtējuma saskaņā ar Noteikumu Nr. 157. 8.3. punktu (esošā vides stāvokļa iespējamā attīstība, ja Teritorijas plānojums netiktu īstenots jeb tā saucamā “nulle” alternatīva).
 - 1.6.2. Dažādu risinājumu novērtēšanas mērķis ir izvēlēties un pamatot piemērotāko risinājumu. Arī Izstrādātāja vairākkārt Vides pārskatā norāda, ka stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (ietekmes analīzes) “*galvenais mērķis ir sniegt visaptverošu un skaidru informāciju par visām iespējamām alternatīvām, t.sk. salīdzināt tās savā starpā vai ar „nulle” alternatīvu (ja TP netiek ieviests)*”. Tomēr ietekmju novērtējums šādā griezumā (“nulle” alternatīva) nenozīmē tikai apsvērt, vai esošais plānojums juridiski varētu palikt spēkā¹⁰, bet arī vērtējumu ietekmēm, kas iespējamās, ja pašreizējie plānošanas risinājumi ar jauno Teritorijas plānojumu netiktu mainīti (tas dotu salīdzinājumu ar plānotajām būtiskākajām izmaiņām¹¹). Vērtējums šādā

¹⁰ Vides pārskatā ietverts secinājums “*attiecībā uz 0. alternatīvu, kas paredz, ka plānošanas dokuments netiek īstenots, ņemot vērā, ka esošais teritorijas plānojums ir spēkā līdz 2018. gadam, 0. alternatīva netiek uzskatīta par potenciāli realizējamu*”.

¹¹ Piemēram, izskatot Teritorijas plānojumā noteikto funkcionālā zonējuma iedalījumu un veiktās izmaiņas (salīdzinājumā ar spēkā esošo teritorijas plānojumu), Birojs secina, ka salīdzinoši lielu pilsētas teritorijas īpatsvaru Teritorijas plānojumā aizņem *Jauktas centra apbūves teritorijas (JC)* ar apakšzonām, t.sk. arī teritorijas, kur

griezumā Vides pārskatā nav veikts, jo kā alternatīvas netiek apsvērti (ar atsevišķiem izņēmumiem) tādi risinājumi kā – saglabāt vai nesaglabāt (mainīt/nemainīt) kādās konkrētās teritorijās pašreizējos atļautos izmantošanas veidus. Birojs apzinās, ka visas izmaiņas nav iespējams novērtēt, un tas arī nav nepieciešams, tomēr izvēlētajās pieejas dēļ Vides pārskatā iztrūkst analīze *izmaiņām*, kas no vides viedokļa varētu/nevarētu būt būtiskas.

1.6.3. Pozitīvi vērtējams, ka plānošanas pieejas un risinājumu alternatīvas vērtētas kopskatā ar Tematiskajos plānojumos ieteiktajiem risinājumiem, tomēr izvēlē pietrūkst sasaistes (un pēctecības) arī ar iepriekš Rīgas plānošanas dokumentiem veiktu stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu rezultātiem (un tajos vērtētajiem/ieteiktajiem risinājumiem). Stratēģiskais novērtējums līdz šim veikts gan Rīgas teritorijas plānojumam 2006.-2018.gadam, gan Rīgas un Pierīgas mobilitātes plānam, gan Rīgas ilgtspējības attīstības stratēģijai līdz 2030. gadam. Katram no minētajiem plānošanas dokumentiem – atbilstoši to detalizācijai un izstrādes mērķiem – arī vērtētas un pamatotas izvēlētajās (spēkā esošās) alternatīvas. Būtiskākajos no virzieniem, ja līdzšinējie risinājumi tiek mainīti vai pārskatīti, – salīdzināmo alternatīvu grozā būtu vērtīgi iekļaut arī iepriekš izvēlētos un pamatotos plānošanas risinājumus.

1.6.4. Saistībā ar risinājumu Teritorijas plānojumā noteikt teritoriju “*teritorija ar īpašiem noteikumiem (TIN13)*”, kas varētu mazinātu dzelzceļa kravas pārvadājumu radītās ietekmes pilsētas centrā un Pārdaugavā (apejot Rīgas centru), Birojs konstatē vietām pretrunīgu informāciju, un aicina to Vides pārskatā precizēt. Vides pārskatā norādīts “*lai gan konkrēts risinājums Daugavas kreisā krasta ostas termināļu apgādei nav noteikts, ir izskatīti vairāki risinājumu varianti, tajā skaitā identificējot iespējamo apvedceļa novietojumu*”, savukārt no Vides pārskata 149. lpp. norādītā izriet, ka risinājums Teritorijas plānojumā ir iestrādāts. Tomēr Teritorijas plānojuma noteiktā teritorija ar īpašiem noteikumiem (TIN13) *Pilsētas maģistrāļu ilgtermiņa attīstības teritorija* attiecas gan uz autotransporta, gan dzelzceļa attīstību, savukārt grafiskajā daļā neizdodas identificēt, kura no teritorijām varētu būt domāta tieši Pārdaugavas un pilsētas centra atslogošanai no dzelzceļa kravu pārvadājumiem (uz Daugavas kreisā krasta ostas teritorijām). TIN13 teritorija, kas pēc sasniedzamā mērķa varētu daļēji atbilst šim risinājumam, TIAN 5. pielikumā “*Transporta infrastruktūras attīstības shēma*” definēta pilsētas ziemeļu (nevis dienvidu) daļā, turklāt paredzēta tikai autotransportam (B kategorijas iela), savukārt vienīgās citas TIN13 teritorijas Daugavas kreisajā krastā noteiktas atsevišķā nogrieznī gar jau esošo dzelzceļa līniju (posmā no Ventspils ielai līdz Bullu ielai). Birojs aicina pašvaldību caurlūkot plānošanas risinājumus, tostarp TIAN 5. pielikumu, ja nepieciešams, tos papildināt, bet Vides pārskatā sniegt nedaudz konkrētāku aprakstu piedāvātajam ietekmes mazināšanas risinājumam (jo norādīts, ka iespējamais apvedceļa novietojums ir identificēts).

2. Esošais vides stāvoklis, jo īpaši teritorijās, kuras plānošanas dokuments var būtiski ietekmēt, iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

2.1. Vides pārskats izstrādāts, ņemot vērā Izstrādātājai pieejamo un papildus noskaidroto informāciju par pilsētas dabas apstākļiem un vides kvalitāti. Secināms, ka izmantoti

atbilstoši TIAN iespējama ar vieglās rūpniecības uzņēmumiem saistīta apbūve. Šāda teritorijas funkcionālā zonējuma maiņa ir notikusi arī teritorijās, kur līdzšinējais teritorijas noteiktais funkcionālais zonējums ir *Dzīvojamās apbūves teritorijas (Dz)*, arī *Centru apbūves teritorija (C)* vai *Publiskās apbūves teritorija*, kur nav paredzēta ražošanas funkcija.

elektroniski pieejamie informācijas avoti, statistikas dati, vides stāvokļa pārskati, vides monitoringa atskaišu dati, dažādu politikas plānošanas dokumentu analītiskā daļa, tematisko plānojumu izstrādes gaitā apkopotie dati un citos stratēģiskā ietekmes uz vides novērtējuma pārskatos iekļautā informācija, kā arī izmantoti VSIA “*Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs*” (turpmāk – LVĢMC) esošā informācija.

2.2. Vides pārskatā ietverta informācija par pilsētā esošajiem resursiem un vides aspektiem, kas saistīti ar gaisa kvalitāti, trokšņu līmeni, virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti, piesārņotām un potenciāli piesārņotām vietām, bioloģisko daudzveidību, kultūras mantojumu, riska teritorijām un objektiem. Pamatojoties uz pieejamo informāciju, apzināts esošais vides stāvoklis pilsētā.

2.3. Rezumējoši, – galvenajos ietekmes aspektos – secināms, ka:

2.3.1. Galvenās un aktuālās Rīgas pilsētas problēmas vides kvalitātes nodrošināšanā ir saistītas ar gaisa kvalitāti un troksni, tomēr arī citos aspektos vides pārvaldības jautājumi prasa kompleksus risinājumus (piemēram, saistībā ar applūšanas risku, virszemes ūdens kvalitāti, transportu, dažādu konfliktējošu izmantošanas interešu līdzāspastāvēšanu, piesārņotām teritorijām u.c.).

2.3.2. Informācija par gaisa kvalitāti un problēmām, kas ar to saistītas, Rīgas pilsētā tiek iegūta no diviem avotiem – novērojumiem (monitorings) un aprēķiniem (modelēšana). Rīgā gaisu piesārņojošo vielu monitoringu veic gan pašvaldība un uzņēmumi Rīgas brīvdostas teritorijā, gan valsts (atbilstoši Vides pārskatam 2 valsts transporta piesārņojuma avotu ietekmes novērojumu stacijas, 3 pilsētas fona stacijas, kā arī 3 Rīgas brīvdostas pārvaldes teritorijā izvietotas rūpnieciskā piesārņojuma avotu ietekmes stacijas). Vides pārskatā analizēti dati par slāpekļa dioksīda (NO₂), daļiņu PM₁₀ un benzola gada vidējām koncentrācijām Rīgā laika posmā no 2005. līdz 2017. gadam, secinot, ka piesārņojošo vielu gadu vidējās koncentrācijas pēdējo gadu laikā samazinās. Tomēr arī pēdējo gadu laikā Rīgas pilsētā ir reģistrēti vairāku piesārņojošo vielu gaisa kvalitātes normatīvu, kā arī piesārņojuma novērtēšanas augšējo sliekšņu pārsniegumi. Laika periodā no 2005. līdz 2017. gadam pieļaujamās diennakts koncentrācijas robežlielums PM₁₀ daļiņām regulāri tika pārsniegts uz blīvi noslogotām transporta kustības ielām gan Kr. Valdemāra ielā, gan Brīvības ielā. Piesārņojuma pārsniegumi tika fiksēti arī NO₂ gada vidējām koncentrācijām iepriekš minētajās teritorijās. Atšķirīgi dati ir saistībā ar benzola koncentrācijas novērojumu, kur pēdējo gadu laikā nevienā no stacijām nav konstatēti benzola gada robežlielumu pārsniegumi, tomēr gaisa kvalitātes novērojumu stacijās Brīvības ielā un Kronvalda bulvārī vairākos gados bijis pārsniegts to augšējais piesārņojuma novērtēšanas sliekšnis.

2.3.3. Raksturojot dažādu piesārņojuma avotu pienesumu¹², Vides pārskatā secināts, ka būtiskākie NO₂ emisijas avoti bija autotransports (~ 55% no kopējā pienesuma), decentralizētās apkures iekārtas (~12%), ražošanas un siltumapgādes uzņēmumi (~11%). Savukārt galvenais daļiņu PM₁₀ emisijas avots bija individuālā apkure (~ 60% no kopējā pienesuma), ražošanas uzņēmumi (~20%) un autotransports (~14%). Lai izvērtētu piesārņojuma telpisko izkliedi, 2016. gadā sagatavota Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programma 2016.-2020. gadam (turpmāk – Programma). Programmā identificētas teritorijas, kurām raksturīgi robežlielumu pārsniegumi konkrētām piesārņojošām vielām. Secināts, ka Vecmīlgrāvja apkaimē lielāko NO₂ piesārņojuma devumu rada kuģu dzinēju emisijas, Centra un Vecpilsētas apkaimēs lielāko piesārņojumu rada transports, Šampēterī un Āgenskalnā –

¹² Vērtējums, balstoties uz 2014. gada datiem.

individuālā apkure, bet Trīsciema un Mīlgrāvja apkaimi vienlīdz nozīmīgi ietekmē piesārņojums no kuģošanas, ražošanas un individuālās apkures. Līdzvērtīgi ietekmes un to galvenie avoti novērtēti arī PM₁₀ daļiņu piesārņojumam, secinot, ka 26 apkaimēs (piemēram, Šampēteris un Grīziņkalns) PM₁₀ daļiņu piesārņojuma problēmzonas pārklājas ar NO₂ piesārņojuma problēmzonām, tāpēc šajās apkaimēs jāmeklē kompleksi risinājumi piesārņojuma mazināšanai. Identificētas arī apkaimes (piemēram, Āgenskalnā), kurās lielāko NO₂ un PM₁₀ piesārņojuma devumu rada individuālā apkure, tāpēc šajās apkaimēs jāmeklē risinājumi tieši individuālās apkures radīto emisiju samazinājumam. Kopumā ir prognozēts, ka vairākās pilsētas apkaimēs saglabāsies NO₂ un PM₁₀ daļiņu robežlielumu pārsniegumi.

- 2.3.4. Informācija par vides troksni un problēmām, kas ar to saistītas, Rīgas pilsētā tiek iegūta un analizēta, balstoties uz stratēģiskajām trokšņa kartēm un rīcības plānu trokšņa samazināšanai¹³, kas raksturo vides trokšņa piesārņojuma līmeni pilsētā (aktuālākās trokšņa stratēģiskās kartes Rīgas pilsētai ir izstrādātas 2015. gadā¹⁴). No stratēģiskajām trokšņa kartēm izriet, ka nozīmīgākais vides trokšņa avots Rīgas pilsētā ir autotransports. Autotransporta radītam trokšņa piesārņojuma līmenim, kas augstāks par 55 dB(A) nakts periodā, ir pakļautas Rīgas pilsētas teritorijas, kurās dzīvo vairāk nekā 35% (230 tūkst.) iedzīvotāju, bet dzelzceļa un tramvaja radītam trokšņa piesārņojumam – teritorijas, kurās dzīvo ~ 2% iedzīvotāju. Novērtēts, ka gaisa kuģu radītam trokšņa piesārņojumam, kas pārsniedz robežlielumus, pakļautas teritorijas, kurās dzīvo ~ 170 iedzīvotāju, bet rūpnieciskās darbības radītam trokšņa piesārņojuma līmenim ~ 2 800 iedzīvotāju. Augsts trokšņa piesārņojuma līmenis ir novērojams visu maģistrālo ielu tuvumā, kā arī pie nozīmīgākajiem dzelzceļa līniju posmiem un teritorijās, kas robežojas ar ostas teritoriju. Saskaņā ar Rīgas pilsētas trokšņa stratēģiskās kartes datiem vides trokšņa robežlielumi dienas periodā tiek pārsniegti apbūves teritorijās ar kopējo platību 39,5 km² (38,7% no kopējās teritoriju platības, kur atļauta dzīvojamā un publiskā apbūve), vakara periodā – teritorijās ar kopējo platību 57,3 km², bet nakts periodā – teritorijās ar kopējo platību 52,5 km². Izvērtējot trokšņa stratēģiskās kartēšanas rezultātus, var secināt, ka trokšņa piesārņojuma līmenis ir nozīmīga vides problēma Rīgas pilsētā. Atbilstoši Ministru kabineta 2014. gada 7. janvāra noteikumu Nr. 16 “*Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība*” (turpmāk Noteikumi Nr. 16) prasībām Rīgas pilsētai ir izstrādāts un regulāri tiek atjaunots rīcības plāns vides trokšņa samazināšanai.
- 2.3.5. Rīgas teritorijā ir vairāk nekā 30 ūdenstilpes un ūdensteces (upes, attekas, kanāli, meliorācijas grāvji, ezeri un dīķi), no tām lielākie ir ezeri Juglas ezers un Ķīšezers. Visa pilsēta ietilpst Daugavas upes sateces baseinā. Saskaņā ar Daugavas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plānu 2016.–2021. gadam (UBAAP) Rīgas teritorijā izdalīti šādi ūdensobjekti (ŪO): D401 – Mīlgrāvis – Jugla; D400 SP – Daugava (SPŪO); D413 SP – Daugava (SPŪO); E041 – Vecdaugava; E042 – Ķīšezers; E045 – Juglas ezers un LVT – Rīgas liča pārejas ūdeņi, kur kā laba ekoloģiskā kvalitāte ir atzīmēta tikai D400 SP – Daugava (SPŪO) ūdensobjektam, savukārt kā ļoti slikta - E041 – Vecdaugavas ūdensobjektam. Atbilstoši Vides pārskata 3.2.1. tabulā *Rīgas teritorijā esošo ūdensobjektu ekoloģiskā kvalitāte (Daugava UBAAP 2010-2015., 2016.-2021.g.)* sniegtajai informācijai E041 – Vecdaugavas ūdensobjektam ekoloģiskā kvalitāte dotajos laika periodos ir būtiski pasliktinājusies no *labas* uz *ļoti sliktu*, ko ietekmējuši sadzīves notekūdeņi, kas netiek

¹³ Stratēģiskās trokšņa kartes un rīcības plāns zstrādājami administratīvajās teritorijās, kurās iedzīvotāju skaits pārsniedz 100 000 un iedzīvotāju blīvums pārsniedz 500 iedzīvotāju uz kvadrātkilometru saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 7. janvāra noteikumu Nr.16 “*Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība*” nosacījumiem.

¹⁴ apstiprinātas ar 2015. gada 15. decembra Rīgas domes lēmumu Nr. 3331.

novadīti centralizētā kanalizācijas sistēmā. Saskaņā ar Daugavas UBAAP (2016.–2021. gadam) datiem ūdensobjektam D413SP arī ķīmiskā kvalitāte novērtēta kā slikta un atbilstības panākšana vides kvalitātes normatīvu prasībām prasa uzlabojumus visas ūdens ekosistēmas mērogā (labas ķīmiskās kvalitātes sasniegšanas mērķiem ūdensobjektā D413SP ir noteikts termiņa pagarinājums līdz 2027. gadam).

- 2.3.6. Rīgā (gan pilsētā, gan Rīgas brīvdostā) ūdensapgādes jautājumi tiek risināti gan centralizēti, gan decentralizēti – pilsētas centralizēto ūdensapgādi veic SIA “*Rīgas ūdens*”. Lielākā daļa dzeramā ūdens patērētāju Daugavas kreisajā krastā ūdeni saņem no Daugavas upes baseina Rīgas HES ūdenskrātuves zonas. Rīgas pilsētas Daugavas labā krasta patērētājiem dzeramais ūdens galvenokārt tiek piegādāts no pazemes ūdensgūtnēm. Bez SIA “*Rīgas ūdens*” pazemes ūdeni no artēziskajiem urbumiem iegūst vēl citi uzņēmumi, kuri to izmanto savām ražošanas vajadzībām vai pašpatēriņam. Atsaucoties uz tematisko plānojumu *Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskais plānojums*, Vides pārskatā secināts, ka Rīgas pilsētas centralizētā kanalizācijas sistēma ir pieejama 98,3% Rīgas iedzīvotāju. Notekūdeņi pēc savākšanas tiek novadīti uz bioloģiskās notekūdeņu attīrīšanas staciju “*Daugavgrīva*”, kur tie tiek mehāniski un bioloģiski attīrīti. Pēc bioloģiskās attīrīšanas notekūdeņi tiek izvadīti Rīgas līcī 2,4 km attālumā no krasta. Vides pārskatā secināts, ka notekūdeņu attīrīšanas iekārtas nodrošina notekūdeņu attīrīšanu līdz normatīvajos aktos noteiktajiem parametriem. Vienlaikus pilsētā ir arī apdzīvotas teritorijas, kas nav pieslēgtas centralizētajai sadzīves kanalizācijai un kur, saskaņā ar normatīvajiem aktiem, notekūdeņus iespējams attīrīt arī lokālajās attīrīšanas iekārtās vai uzkrāt individuālās izsūknējamās kanalizācijas bedrēs. Šādi risinājumi ir vietās, kur centralizētā kanalizācija nav pieejama vai ierīkota nesen – lielākoties savrupmāju apbūves teritorijās un ģimenes dārziņos. Tāpat – atsaucoties uz tematisko plānojumu *Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskais plānojums*, Vides pārskatā secināts, ka 97% Rīgas pilsētas teritorijas ir nodrošināta ar centralizētiem ūdensapgādes pakalpojumiem. Tomēr turpat secināts, ka pilsētā ir individuālo dzīvojamo māju rajoni vai to daļas, kur šie pakalpojumi nav pieejami, tostarp rajonā ar iedzīvotāju skaitu virs 1 000 iedzīvotājiem – Dārziņos, kā arī apkaimju daļās: Bolderājā, Imantā, Bierīnos, Ziepniekkalnā, Bišumuižā, Ķengaragā, Šķirotavā, Dreiliņos, Čiekurkalnā un Jaunciemā. Rīgas pilsēta ietilpst pazemes ūdensobjektā D4, kura ķīmiskā kvalitāte kopumā tiek vērtēta kā laba, izņemot Rīgas pilsētas teritoriju, kur pazemes ūdeņu ķīmiskā kvalitāte ir novērtēta kā *slikta*, un tam galvenais iemesls ir jūras ūdeņu un sāļo ūdeņu intrūzija un piesārņoto gruntsūdeņu infiltrācija. Vides pārskatā secināts, ka SIA “*Rīgas ūdens*” sagatavotā dzeramā ūdens kvalitāte atbilst normatīvos noteiktajām kvalitātes prasībām.
- 2.3.7. Saskaņā ar LVĢMC datu bāzi Rīgas pilsētā ir 84 piesārņotas vietas, 142 potenciāli piesārņotas vietas un 19 vietas, kuras atbilst kategorijai “*vieta nav potenciāli piesārņota*”. Vides pārskatā secināts, ka ir veikti tikai atsevišķi piesārņoto vietu sanācijas projekti. 2012. gadā veikta arī pilsētas degradēto teritoriju kartēšana, tomēr dati kopš 2012. gada nav aktualizēti.
- 2.3.8. Rīgā izvietoti 9 zemāka riska līmeņa objekti un 9 augstāka riska līmeņa objekti, tostarp: 1) SIA „*Alpha osta*”, Birztaļu iela 26, 34, 38 (amonija nitrātu saturoši mēslošanas līdzekļi), 2) AS „*B.L.B. Baltijas Termināls*”, Naftas – ķīmijas terminālis, Ezera iela 22 (naftas produkti), 3) SIA „*Circle K Latvia*”, Rīgas terminālis, Laivinieku iela 7 (naftas produkti), 4) AS „*LATVIJAS FINIERIS*”, rūpnīca „*Lignum*”, Finiera iela 6 (viegli uzliesmojošas, toksiskas un videi bīstamas ķīmiskas vielas un maisījumi), 5) SIA „*LATVIJAS PROPĀNA GĀZE*”, Rīgas eksporta gāzes uzpildes stacija, Zilā iela 20 (propāns – butāns), 6) SIA „*PARS TERMINĀLS*”, Tvaika ielā 7a un 7k-1 (naftas produkti), 7) SIA „*NAFTIMPEKS*”, Laivinieku iela 11

(naftas produkti), 8) SIA „NESTE LATVIJA”, Rīgas terminālis, Laivinieku iela 5 (naftas produkti) un 9) SIA „Riga fertilizer terminal”, Uriekstes ielā 48 k-1 (minerālmēsli, tai skaitā, amonija nitrāta minerālmēsli).

- 2.3.9. Rīgas pilsētas teritorijā ir sešas oficiāli noteiktās peldvietas. Saskaņā ar 2017. gada monitoringa datiem visās peldvietās kopumā atļauts peldēties. Pašvaldība monitoringu veic arī 16 neoficiālās peldvietās, no tām vairākās 2017. gada augustā Veselības inspekcija noteica aizliegumu peldēties mikrobioloģiskā piesārņojuma dēļ.
- 2.3.10. Šobrīd sadzīves atkritumu apsaimniekošanu pilsētā veic 4 uzņēmumi. Pilsētā izveidoti 7 bīstamo atkritumu nodošanas punkti. Vides pārskatā secināts, ka atbilstoši LVĢMC datiem saražoto sadzīves atkritumu daudzumam uz vienu iedzīvotāju Rīgā ir tendence pakāpeniski pieaugt.
- 2.3.11. Rīgas pilsētas robežās ir vairāk nekā 5500 ha meža, lielākie no tiem ir Kleistu - Bolderājas, Vecāķu - Vecdaugavas, Biķernieku, Buļļu, Imantas, Mežaparka, Mārupes un Juglas mežu masīvi. Rīgas pilsētas administratīvās teritorijas robežās ir 4 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kam noteikts arī Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās teritorijas (NATURA 2000) statuss: dabas parks “Piejūra”, dabas liegums “Krēmeri”, dabas liegums “Vecdaugava” un dabas liegums “Jaunciems”. Rīgas pilsētas teritorijā ir izveidoti arī 12 mikroliegumi (kopējā platība – 32,7 ha) un identificēti ~ 480 valsts nozīmes un ~ 700 vietējas nozīmes aizsargājamo koku.
- 2.3.12. 2017. gadā notika ES nozīmes biotopu inventarizācija visā Rīgas pilsētas teritorijā, taču Vides pārskata sagatavošanas brīdī inventarizācijas rezultāti nav publiski pieejami dabas datu pārvaldības sistēmā “Ozols”, tādējādi tie plānošanas dokumentā nav grafiski attēloti. ES nozīmes aizsargājamie meža biotopi pilsētas teritorijā sastopami samērā reti, tomēr lielā platībā pilsētā pārstāvēts biotops 2180 Mežainas piejūras kāpas.
- 2.3.13. Rīgas pilsētas administratīvajās robežās atrodas 1666 kustamie un nekustamie kultūras pieminekļi. Lielākās minēto vērtību platības aizņem pilsētībūvniecības pieminekļi un to sastāvdaļas, tostarp Rīgas vēsturiskais centrs; Pārdaugavas apbūves fragments (Nometņu iela, Meža iela, E.Smiļģa iela, Talsu iela); Mežaparks, Ķīpsalas vēsturiskā apbūve, Kalnciema ielas koka apbūve.
- 2.3.14. Rīgas pilsētā ir identificētas vairākas teritorijas, kurās pastāv applūšanas (galvenokārt vējuzplūdu) risks, gan teritorijas ar augstu gruntsūdens līmeni, gan teritorijas virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās ar applūšanas varbūtību reizi 10 gados. Balstoties uz izpēti “Rīga pret plūdiem”, Rīgas pilsētā izdalītas šādas plūdu riska teritorijas: 1) ap Buļļupi (Vakaruļļi, Rītabuļļi, Daugavgrīva, Bolderāja); 2) ap Vecdaugavu; 3) ap Hapaka grāvi un Beķera grāvi (Krēmeri, Voleri, Spilve); 4) ap Ķīšezeru, Juglas kanālu, Juglas ezeru un Baltezeru; 5) ap Sarkandaugavu; 6) ap Zunda kanālu (Ķīpsala, Klīversala, Mārupītes lejtece); 7) ap Bieķengrāvi (Mūkusala, Bieķensala, Lucavsala) un 8) ap Krasta ielu no Salu tilta līdz Dienvidu tiltam. Rīgas pilsētas teritorija atrodas arī katastrofālu plūdu riska teritorijā, ko var izraisīt Daugavas HES avārijas. Pilsētai ir izstrādāta Pretplūdu pasākumu programma, kurā iestrādāti vairāki risinājumi teritoriju aizsardzībai.
- 2.3.15. Secināts, ka Rīgas pilsētas teritorijas lielākajā daļā būvniecības apstākļi ir labvēlīgi un nosacīti labvēlīgi, izņemot Daugavas ieleju un kūdras iegulu izplatības rajonus, lai gan visā Rīgas teritorijā vērojama zemes virsmas sēšanās vidēji 2 – 3 mm gadā, bet atsevišķās Daugavas ielejas vietās pat līdz 6 mm gadā. Šo grunts blīvēšanos izraisa pazemes ūdeņu depresijas piltuves izveidošanās, kā arī dažādu būvju radītās slodžu pārmaiņas un transporta izraisītās vibrācijas. Depresijas piltuves padziļināšanās var būt par cēloni karsta procesu aktivizācijai Rīgas dienvidu daļā, kā arī pastiprināt

vietām konstatēto sufozijas procesu attīstību. Krasta erozijas prognoze Rīgas pilsētai norāda, ka 2014.-2025. gadā krasta erozija turpinās pastiprināties Daugavgrīvas salas austrumu daļā ap 1,5 km garā posmā, kur spēcīgu vētru laikā iespējama esošās priekškāpas barjeras pārraušana un sekojoša Daugavgrīvas dabas lieguma teritorijas, kā arī Vakarbuļļu un Rītabuļļu daļēja aplūšana. Nepilnīgi kompensēta erozija sagaidāma arī Mangaļu pussalā 1,1 km garā posmā cieši pie Daugavas austrumu mola, kur vidējais erozijas riska joslas platums – 3-8 m.

2.3.16. Kā vērtīgas Rīgas pilsētas ainavas Vides pārskatā atzīmētas pilsētas meža teritorijas, ūdensmalas un Rīgas pilsētas kultūrvēsturiski nozīmīgās teritorijas, kas veido augstvērtīgas ainavu telpas.

2.4. Biroja vērtējumā esošā vides stāvokļa apraksts Vides pārskatā ir izsvērts un pārdomāts, lielākoties sniegts pietiekamā detalizācijas pakāpē un veidā, kas ļauj izdarīt secinājumus par galvenajām vides problēmām un jomām, kurās nepieciešamas rīcības to risināšanai. Vienlaikus saistībā ar esošās situācijas un esošā vides stāvokļa aprakstu un novērtējumu **Birojam ir sekojošas piebildes un ieteikumi:**

2.4.1. Esošā vides stāvokļa novērtējums stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procesā ir būtisks, jo caur šādu vērtējumu tiek analizēta vides informācija arī saistībā ar vides kvalitātei izvirzītajiem mērķiem un konkrētiem plānotajiem risinājumiem (un izmaiņām). Caur šādu analīzi var konstatēt (un pamatot), kādi aktivitāšu veidi konkrētās teritorijās nav rekomendējami, jo tie ir konfliktējoši un var radīt nozīmīgākas ietekmes, tie var kavēt (vai apdraudēt) vides kvalitātes mērķu sasniegšanu, kādi papildus risinājumi nepieciešami, lai konfliktējošās intereses salāgotu, ietekmes mazinātu u.c. Lai to nodrošinātu pēc iespējas pārdomāti un argumentēti, ir būtiski, lai pašvaldības rīcībā ir informācija par vides stāvokli, lai tiek uzkrāti dati un tie ir reprezentatīvi. Tāpat ir būtiski, lai vides stāvokļa analīzē (un informācijas par vides stāvokli uzkrāšanā) ir pēctecība, kas citu starpā nodrošināma arī ar stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma un tā ietvaros veicamā monitoringa cikliem. Stratēģiskais novērtējums līdz šim veikts gan Rīgas teritorijas plānojumam 2006.-2018.gadam, gan Rīgas un Pierīgas mobilitātes plānam, gan Rīgas ilgtspējības attīstības stratēģijai līdz 2030. gadam, plānošanas dokumentu vides pārskatos definējot gan būtiskākās vides problēmas, gan veicamo monitoringu (un monitoringa indikatorus). Vides pārskatā šobrīd iztrūkst vērtējuma par pilsētas teritorijas plānojuma un tā grozījumu (arī citu plānošanas dokumentu) ietekmes monitoringa rezultātiem, - vai no tiem izriet iepriekšējo plānošanas dokumentu tieša vai netieša ietekme uz vidi, vides pārskatos iepriekš neparedzēta ietekme uz vidi, nepieciešamība izdarīt grozījumus uzsāktā monitoringa kārtībā. Vides pārskatā ir norādīts, ka ne visos vides aspektos datu pieejamība ļauj novērtēt vides stāvokli, kam Birojs var piekrist, jo esošais valsts un pašvaldības monitoringa tīkla plānojums, monitoringa staciju atrašanās vietas un to skaits (piemēram, attiecībā uz gaisa kvalitātes novērojumiem, ūdens kvalitātes novērojumiem) varētu nebūt pietiekams, lai sniegtu pilnvērtīgu un reprezentatīvu informāciju par visām teritorijām, kur būtu svarīgi uzraudzīt vides stāvokli (arī novērtēt to pret vides kvalitātes robežlielumiem un mērķiem). Biroja ieteikums ir Vides pārskatu papildināt ar vērtējumu kopskatā ar vismaz Rīgas teritorijas plānojuma 2006.-2018.gadam monitoringa rezultātiem, kā arī papildināt to ar vērtējumu par monitoringa tīkla uzlabojumiem, kas objektīvi nepieciešami, lai pakāpeniski datu uzkrāšanu un analīzi pilnveidotu.

2.4.2. Atbilstoši Noteikumu Nr. 157 8.6. punkta nosacījumiem Vides pārskatā ir ietverta nodaļa “*Starptautiskie un nacionālie vides aizsardzības mērķi un veids, kā šie mērķi vai apsvērumi, kas saistīti ar vidi, ir ņemti vērā, izstrādājot Rīgas teritorijas plānojumu*”, tomēr minētajā nodaļā un citviet Vides pārskatā ne visu mērķu gadījumā

ir izsvēruma par to, kādās jomās šo mērķu sasniegšana varētu būt apgrūtināta un kā Rīgas Teritorijas plānojumā izvēlēta politika un pasākumi vērsti uz to nodrošināšanu. Citu starpā izvērtējums būtu papildināms, ņemot vērā valsts kopējos antropogēno gaisa piesārņojošo vielu emisiju samazināšanas mērķus, kas noteikti Ministru kabineta 2018. gada 2. oktobra noteikumu Nr. 614 “*Kopējo gaisu piesārņojošo vielu emisiju samazināšanas un uzskaites noteikumi*” 1. pielikumā, turklāt šī Biroja atzinuma izdošanas brīdī sabiedrības vērtēšanai jau ir nodots arī minētajos noteikumos paredzētais “*Gaisa piesārņojuma samazināšanas rīcības plāns 2019.-2030. gadam*”¹⁵, kurā iestrādātās rīcības vairākos aspektos sasauca ar Teritorijas plānojuma risinājumiem.

- 2.4.3. Birojs piesardzīgi raugās uz Vides pārskatā ietvertajiem secinājumiem, ka Rīgas pilsētas centralizētā kanalizācijas sistēma ir pieejama 98,3% Rīgas iedzīvotāju un ka 97% Rīgas pilsētas teritorijas ir nodrošināta ar centralizētiem ūdensapgādes pakalpojumiem. Minētais novērtējums atbilst tematiskajā plānojumā *Ūdens teritoriju un krastmalu tematiskais plānojums* norādītajam (salīdzināms secinājums ietverts arī SIA “*Rīgas ūdens*” tīmekļa vietnē, kur gan secināts, ka 97% Rīgas pilsētas administratīvās teritorijas ir nodrošināta gan ar centralizētajiem ūdensapgādes, gan kanalizācijas pakalpojumiem), tomēr teritorijas, kurās minētie pakalpojumi nav pieejami un kuras atrodas ārpus pašreizējām (un arī plānotajām) centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas aglomerāciju robežām, ir vērā ņemami lielāka par 3% no pilsētas administratīvās teritorijas. Veids, kādā veikti statistikas aprēķini, un kritēriji, kas ņemti vērā, lai definētu jēdzienus *ir pieejami/ir nodrošināta* un *pilsētas teritorija/Rīgas iedzīvotāji*, Vides pārskatā ir jāskaidro, jo objektīvi zināms, ka gan pašreizējā, gan plānotajā situācijā ūdenssaimniecības jautājumi (arī kontekstā ar iespēju nodrošināt virszemes ūdens kvalitātes mērķu sasniegšanu) ir nozīmīga vides problēma.
- 2.4.4. Birojs lūdz caurlūkot un, ja nepieciešams, veikt atbilstošus labojumus (vai sniegt skaidrojumu) virszemes ūdens kvalitātes novērtējumā (3.2.1. tabula) attiecībā uz ūdensobjektu E041 (Vecdaugava), kur norādīts, ka laika posmā no 2010. – 2016. gadam tās ekoloģiskā kvalitāte pasliktinājusies no *laba* uz *ļoti sliktu* (kvalitātes mērķis – *laba*). Rīgas teritorijas plānojuma 2006.-2018.gadam monitoringa ziņojumā¹⁶ (3. tabula) secināts, ja ūdensobjekta E041 (Vecdaugava) ekoloģiskā kvalitāte 2009. gadā bijusi *vidēja*, bet 2015. gadā – *slikta*. Visdrīzākais – vienā vai otrā pašvaldības sagatavotajā dokumentā ir kļūda, jo problēma ar ūdensobjekta E041 (Vecdaugava) ekoloģisko kvalitāti ir ilgstoša un sistēmiska, nerisinot jautājumu par sadzīves notekūdeņu novadīšanu, tādēļ ūdens kvalitātes uzlabošanās no *vidējas* (2009. gads) uz *labu* (2010. gads) ir maz varbūtīga. Arī straujš kritums no *labas* (2015. gads) uz *ļoti sliktu* (2016. gads) ir maz varbūtīgs, tomēr pasliktināšanās tendence ir acīmredzama. Biroja vērtējumā ūdensobjekta E041 Vecdaugava ekoloģiskā stāvokļa pasliktināšanās ir būtisks arguments, ko Vides pārskatā norāda arī Izstrādātāja, lai pārskatītu Teritorijas plānojumā iestrādātos risinājumus Mangaļsalas teritoriju attīstībai (vismaz līdz centralizēto ūdensapgādes un kanalizācijas pieslēgumu nodrošinājumam).
- 2.4.5. Saistībā ar esošās situācijas novērtējumu (tostarp, lai nodrošinātu vērtējuma pēctecību arī skaitliskām vērtībām) Birojs aicina Vides pārskatā papildus detalizācijas pakāpē aplūkot jautājumus notekūdeņu un atkritumu apsaimniekošanas jomā. Lūdzam norādīt

¹⁵ Pieejams: http://www.varam.gov.lv/lat/aktual/preses_relizes/?doc=27317.

¹⁶ Pieejams Biroja tīmekļa vietnē:

http://www.vpvb.gov.lv/data/files/sivn/monitorings/RTP_2006_Monitoringa_zinojums.pdf

notekūdeņu apjomus un to paliekošo piesārņojumu, kas ir būtiski situācijas raksturojumam, analīzei un monitoringam (sekojot līdzi izmaiņām), tāpat lūdzam papildināt Vides pārskatu ar informāciju par atkritumu daudzumu. Vides pārskatā atzīmēts, ka saražoto sadzīves atkritumu daudzumam uz vienu iedzīvotāju Rīgā ir tendence pakāpeniski pieaugt, tomēr skaitliski šādi dati nav sniegti, tāpat Vides pārskatā nav sniegta informācija par bīstamajiem atkritumiem, lai gan Rīgas pašvaldības teritorijā atrodas ievērojams skaits uzņēmumu, kuru saimnieciskās darbības rezultātā rodas bīstamie atkritumi. Arī attiecībā uz tādu vērtēšanas kritēriju kā *zaļo teritoriju platības*¹⁷ vai mežu platības – Vides pārskatā iztrūkst kvantitatīvas vērtības. Tas neļauj izsekot ietekmes (un tās būtiskuma) novērtējumam (jo īpaši gadījumos, kad platību saglabāšana izvirzīta kā sasniedzamais plānošanas mērķis), kā arī neļauj uzkrāt datus Teritorijas plānojuma īstenošanas monitoringam.

- 2.4.6. Birojs vēlas atzīmēt, ka Vides pārskatā sniegtajā informācijā par virszemes ūdens kvalitāti daži no skaidrojumiem ir atšķirīgi un/vai neprecīzi. Piemēram, Vides pārskatā atzīmēts, ka saskaņā ar Daugavas UBAAP (2016.–2021. gadam) datiem ķīmiskā kvalitāte ir vērtēta četros ūdensobjektos, norādot uz Vides pārskata 3.2.1. tabulu. Tomēr minētajā tabulā tikai ūdensobjekts Daugava D413SP ir to ūdensobjektu vidū, kuros atbilstoši Daugavas UBAAP (2016.–2021. gadam) veikts valsts monitoringa attiecīgajā jomā (biotā (asaros)). Rīgas pilsētas un tās ūdensobjekta Daugava D413SP kontekstā veiktā monitoringa apjoms varētu nebūt pietiekams, lai reprezentatīvi spriestu par problēmu un tās apjomiem, būtu nepieciešama detalizētāka un aktuālāka analīžu veikšana, lai argumentēti spriestu par problēmsituāciju un tās iespējamiem risinājumiem (ūdensobjekta D413SP ķīmiskā kvalitāte novērtēta kā *slikta*, jo ūdens organismu (asaru) audos ir konstatēti vides kvalitātes normatīvu pārsniegumi bromdifenilēteriem BDE un dzīvsudrabam).
- 2.4.7. Vienlaicīgi Birojs vēlas atzīmēt, ka saskaņā ar Ministru kabineta 2002. gada 12. marta noteikumiem Nr. 118 “*Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti*” 2. pielikumu, Daugava, Jugla, Juglas ezers un Ķīsezers ir noteikti kā prioritārie zivju ūdeņi un to hidroķīmiskajiem rādītājiem ir jāatbilst karpveidīgo zivju ūdeņiem izvirzītajām prasībām, savukārt sistemātiski dati faktiski nav pieejami. Tāpat Daugavas UBAAP 2016.-2021. gadam atzīmēts: “*Piesārņotās vietas identificētas 28 ūdensobjektos, visvairāk to ir Rīgā un tās apkārtnē (Daugava D400SP, Mīlgrāvis – Jugla D401, Daugava D413SP). Daugavas upju baseinu apgabalā atrodas 2 no Latvijā viskritiskākajām piesārņotajām teritorijām – Rumbulas bijušās lidostas teritorija un Jaunmīlgrāvja un Sarkandaugavas piesārņotās teritorijas.*” Tādējādi, lai piesārņotās vietas neapdraudētu vidi, ir jāveic piesārņoto vietu sanāciju, t.sk. SIA “*Woodison termināl*” teritorijā Tvaika ielā 39, kas ietekmē ūdensobjekta D413SP Daugavas ekoloģisko un it īpaši ķīmisko kvalitāti.
- 2.4.8. Vides pārskatā sniegta informācija par Rīgas pilsētas teritorijā reģistrētajiem ūdensapgādes urbūmiem atbilstoši 2013. gada datiem, tādēļ Birojs iesaka izmantot aktuālāku informāciju. Attiecībā uz virszemes dzeramā ūdens ieguves vietām Birojs vēlas norādīt, ka atbilstoši Daugavas UBAAP 2016.-2021. gadam Latvijā ir tikai divas virszemes dzeramā ūdens ieguvei ņemšanas vietas un abas atrodas Daugavas upju baseinu apgabalā: viena no tām (SIA “*Rīgas Ūdens*” ūdens attīrīšanas stacija “*Daugava*”) ir Rīgas ūdenskrātuve (Daugava D413SP), bet otrā (ūdenssūkņu stacija “*Baltezers*”) ir ūdensobjektā Mazais Baltezers E044. Vides pārskatā atzīmēts, ka no 3.3.1. tabulas *Dzeramā ūdens kvalitātes rādītāju vidējās skaitliskās vērtības*

¹⁷ Vērtēšanas kritērijs ietekmes aspektā “*dabas daudzveidība*”.

2017. gadā var secināt, ka no 2010. gada ir vērojamas ūdens ķīmiskās kvalitātes uzlabošanās tendences, tomēr šādu secinājumu no tabulas nevar iegūt, jo dati ir doti tikai par 2017. gadu, bet ne par iepriekšējo laika periodu.

- 2.4.9. Jāatzīmē, ka aktuālu datu trūkums vairākās jomās ir norādīts arī Vides pārskatā, secinot, ka tas apgrūtina gan esošās situācijas, gan sagaidāmās ietekmes uz vidi novērtējumu. Saistībā ar minēto problēmu Birojs atkārtoti vērš Rīgas pilsētas domes uzmanību uz konstatējumiem, kas izdarīti, vērtējot jau iepriekš pašvaldības izstrādāto plānošanas dokumentu vides pārskatus. Proti, ka pamatotu lēmumu pieņemšanai ir nepieciešama korekta un aktuāla informācija, un šis jautājums citu starpā risināms, pārdomāti izvēloties monitoringa indikatorus un atbildīgi to īstenojot.

3. Ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas un tā īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējums

- 3.1. Viens no SIVN būtiskiem uzdevumiem ir sniegt plānotājam neatkarīgu vērtējumu un, kur nepieciešams, arī vērtīgu kritiku attiecībā uz iecerētajiem attīstības virzieniem, jo vides vērtējums var savlaicīgi izgaismot rezultātu, ko var dot šodienas kļūdas. Biroja ieskatā Vides pārskats atbilst šādam uzdevumam, un uzskata, ka tajā objektīvi norādīts uz problēmām, kurām nepieciešami risinājumi. Birojs tāpat atzinīgi vērtē Vides pārskatā ietvertos ietekmes uz vidi novērtējuma pieeju, lai gan tai (kā jau jebkurai metodei) ir arī nepilnības. Plānošanas dokumenta ietekmes vērtētas 10 būtiskākajos vides aspektos – 1) ietekme uz dabas daudzveidību, 2) ietekme uz sabiedrību (labvēlīga dzīves vide, troksnis, gaiss, risks), 3) augsnes kvalitāte, 4) ūdens kvalitāte, 5) klimatiskie faktori (plūdi, mitruma režīms), 6) materiālās vērtības (atkritumi, enerģijas patēriņš), 7) kultūrvēsture, 8) ainavas, 9) ilgtspējīga pilsētas mobilitāte, 10) ģeoloģiskie procesi. Lai vērtēšanas procesu nodrošinātu (un tā rezultātus atspoguļotu) pārskatāmā atskaites sistēmā, katram no vides aspektiem definēti vērtēšanas kritēriji – ar plānošanas procesu sasniedzamais aizsardzības mērķis un indikatori ietekmes novērtēšanai. Biroja vērtējumā ietekmes uz vidi novērtēšanas struktūra Teritorijas plānojuma Vides pārskatā ir viena no izsvērtākajām un pamatotākajām no līdz šim veiktajām. Šāda struktūra gan atstāj maz iespēju vērtējumam ārpus iepriekš noteiktā rāmja, tomēr vērtējamo jautājumu izklāsts tajā ir pietiekami plašs. Vides pārskatā kopumā identificēti 95 ar Teritorijas plānojuma īstenošanu saistīti risinājumi (un to alternatīvas) dažādās plānošanas kategorijās (saistībā ar dzīvojamās apbūves attīstību, infrastruktūras un pakalpojumu pieejamību, to attīstību u.c.), kuriem var būt ietekme uz vidi, attiecīgi veikts šo risinājumus ietekmes uz vidi novērtējums. Tomēr, caurlūkojot vērtētos risinājumus, secināms, ka faktiski ir secīgi vērtētas TIAN nodaļas un papildus daži no plānošanas risinājumiem, kuri Izstrādātājas ieskatā ir būtiski. Tomēr ne visos gadījumos konstatējams, kādas atbildes saistībā ar definētajiem indikatoriem eksperti ir snieguši, jo īpaši saistībā ar indikatoriem, kuri noteikti kā skaitliskas vērtības. Vides pārskatā tāpat iztrūkst vērtējuma sagaidāmo būtiskāko izmaiņu griezumā (piemēram, identificējot un vērtējot plānotās būtiskākās izmaiņas, salīdzinājumā ar spēkā esošo plānojumu).
- 3.2. Vides pārskata 5.nodaļa strukturēta atbilstoši vērtētajiem aspektiem, katrā no novērtējuma jomām izsverot attiecināmo risinājumu (no 95 risinājumu groza) un to alternatīvu ietekmi uz vidi. Saistībā ar katru no attiecināmajiem risinājumiem norādīts uz pozitīvajām ietekmēm, kuru ir salīdzinoši daudz, jo TIAN iestrādāta virkne Ierosinātājas izstrādāto risinājumu. Vides pārskatā pozitīva ietekme novērtēta Teritorijas plānošanas risinājumiem, kas paredz īpašas (iebraukšanas nodevas) zonas izveidi, līdzīgi secinājumi par šī risinājuma ietekmi izdarīti arī trokšņa un mobilitātes aspektā. Pozitīvi novērtēti TIAN nosacījumi individuālās apkures iekārtām un pieslēgumiem centralizētajai apkures sistēmai, vispārējās prasības, kas izvirzītas vieglās un smagās ražošanas uzņēmumu darbībai, tostarp labāko pieejamo tehnisko paņēmieni un ar tiem saistīto emisijas līmeņu ievērošanai, kā arī specifiskās prasības, kas noteiktas šādu uzņēmumu darbībai attiecīgās funkcionālajās zonās. Secināts, ka TIAN gaisa

kvalitātes uzlabošanai īpašu prasību ietveršana atbilst Rīgas pilsētas gaisa kvalitātes uzlabošanas rīcības programmas ietvaros plānotajām rīcībām, turklāt TIAN papildus ietvertas prasības smaku monitoringam un operatora darbības vadībai smaku traucējumu gadījumos. Pozitīvi vērtēta arī alternatīva no Teritorijas plānojuma 1. redakcijas (šobrīd Teritorijas plānojumā nav paredzēta) – noteikt atsevišķas zonas stāvparku izveidei (*Transporta infrastruktūras teritoriju (TA4)*), kā arī risinājums, kas paredzētu atslogot no dzelzceļa kravu transporta pilsētas centru un Pārdaugavu. No Vides pārskata izriet kopumā pozitīvs vērtējums funkcionālo zonu indeksācijai, pārdomātiem izmantošanas veidiem un papildus nosacījumiem, kas noteikti, lai dažādas intereses pastāvētu līdzās. Pozitīvi vērtētas arī prasības degvielas uzpildes stacijām, stāvlaukumiem, ražošanas uzņēmumu klasificēšanas kārtība, ņemot vērā ne vien tajos uzglabāto bīstamo vielu apjomu, bet arī uzņēmuma darbības veidu un apjomu, kā arī daudzas citas izmaiņas, kas (salīdzinājumā ar esošo Teritorijas plānojumu) pilnveido un papildina nosacījumus sabalansētai attīstībai.

3.3. Vienlaikus Vides pārskatā izdarīti arī secinājumi par iespējamām vides problēmām, kurām plānošanas procesā ir jāpievērš īpaša uzmanība, t.sk. saistībā arī teritorijām, kurās ar plānošanas dokumentu ir noteiktas citādas attīstības perspektīvas. Vairākos aspektos vides problēmas izgaismojas saistībā ar vieniem un tiem pašiem risinājumiem. Kontekstā ar būtiskākajiem no problēmjaudājumiem no Vides pārskata izriet sekojošais:

3.3.1. Vides pārskatā pamatoti norādīts, ka gaisa kvalitātes ziņā Rīgas pilsētā visproblemātiskākā teritorija ir Rīgas vēsturiskais centrs (tieši neskar vērtējamais plānošanas dokuments), bet ka plānošanas dokumentam ir arī netieša ietekme uz šo teritoriju. Turklāt NO₂ un PM₁₀ robežlielumu pārsniegumi (jo īpaši pilsētas maģistrālo ielu un to krustojumu apkārtnē, t.sk. Vecmīlgrāvī, Grīziņkalnā, Purvcieņā, kā arī Pārdaugavā u.c.) ir konstatēti arī ārpus Rīgas vēsturiskā centra, kur lielākos piesārņojošo vielu emisijas apjomus rada transports (autotransports, dzelzceļa satiksme un kuģošana) un māsaimniecību individuālā apkure.

3.3.2. Ar negatīvu ietekmi novērtēts risinājums kas paredz dzīvojamās apbūves attīstību Rīgas brīvdostas teritorijā (JC5). Atbilstoši Vides pārskata 5. nodaļā un 1. pielikumā novērtētajam, Teritorijas plānojumā izraudzītais risinājums, kas paredz saglabāt atsevišķām teritorijām Rīgas brīvdostā (Voleros, Krēmeros, Kundziņsalā, Mangaļsalā) funkcionālo zonējumu, kas pieļauj arī dzīvojamo apbūvi – ir ar vērā ņemami lielāku negatīvu ietekmi tādos aspektos kā gaisa, troksnis un risks (salīdzinājumā ar alternatīvo risinājumu, kas paredzēja šīm teritorijām noteikt rūpnieciskās apbūves teritorijas statusu). Pamatoti kā iespējama problēma Vides pārskatā ir norādīta arī dzīvojamās apbūves attīstīšana ražošanai nozīmīgās teritorijās, kas potenciāli var radīt konfliktsituācijas iedzīvotājiem no veselības aizsardzības un traucējumu viedokļa, kā arī ierobežo teritorijas iespējamo ekonomisko attīstību. Secināts, ka plašākās šāda veida izmaiņas skars pašreizējās ražošanas un komercdarbības apbūves teritorijas pie Braslas un Patversmes ielas, jauktas ražošanas apbūves teritorijas pie Maskavas, Piedrujas, A. Deglava, Ulbrokas, Tvaika ielām, Zaslaukā un bijušās rūpnīcas VEF teritorijā, kā arī lidostas ražošanas teritorijas lidostas “Rīga” tuvumā, kur saskaņā ar Rīgas pilsētas trokšņa stratēģisko karti lielākajā daļā ir paredzami trokšņa robežlielumu pārsniegumi. Šāda situācija var izveidoties arī Rīgas brīvdostas teritorijā (Kundziņsala, Voleri), jo ostai attīstoties, nodrošināt labu dzīves vides kvalitāti šajās teritorijās nebūs iespējams (vai būs ļoti dārgi). Līdz ar to radīsies konfliktsituācijas nākotnē, būtiski apgrūtinot uzņēmumu darbību.

3.3.3. Negatīvi vērtēts arī plānošanas dokumenta 2.redakcijas risinājums *Jauktas centra apbūves teritorijā (JC6)*, kas ir izveidota kultūrvēsturiski nozīmīgas apbūves aizsardzībai, teritorijas galvenos izmantošanas veidus būtiski paplašināt ar vairākiem publiskās apbūves un teritorijas izmantošanas veidiem, tostarp ar vieglās rūpniecības

uzņēmumu apbūvi, kas ir pretrunā izvēlētajam principam – nodalīt konfliktējošus izmantošanas (konfliktējošas izmantošanas). Ierosinātājas ieskatā nepieciešama TIAN 2.0 redakcijas normu precizēšana.

- 3.3.4. Ar Teritorijas plānojumu Mangaļsalas teritorijā esošās dabas teritorijas vietā noteikta *Mangaļsalas retinātas savrupmāju apbūves teritorija (TIN21)*. Īstenojot šīs teritorijas apbūvi, tiks daļēji zaudēta dabiskā buferjosla starp rūpniecības un dzīvojamajām teritorijām, kas nav vēlama no cilvēku veselības aizsardzības viedokļa. Šāds risinājums novērtēts negatīvi vairākos aspektos. Pieļaujot jaunu savrupmāju dzīvojamo apbūvi Mangaļsalā, tiek radīta potenciāla konflikta zona un iedzīvotāju skaita palielināšanās tiešā rūpniecības (un tās riska) zonas tuvumā.
- 3.3.5. Vides pārskatā secināts, ka pakāpeniski tiek paplašināta centralizētās kanalizācijas aglomerācijas robeža, tomēr tā neaptvers visu Rīgas pilsētas administratīvo teritoriju, tādējādi ārpus aglomerācijas robežas paliks rajoni, kur sadzīves notekūdeņu apsaimniekošana notiks decentralizēti. Tas neizslēdz piesārņojuma nonākšanu jutīgos ūdensobjektos, tostarp Vecdaugavā, kur ne tikai ūdens ekoloģiskā kvalitāte pēdējo gadu laikā jau sasniegusi vērtību *ļoti slikta*, bet kuras teritorijai ir noteikts arī īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (Natura 2000) statuss.
- 3.3.6. Pamatoti ar negatīvu ietekmi tiek vērtēti risinājumi, kas funkcionālo zonējumu *Jauktas apbūves centra teritoriju (JC1), (JC2), (JC3)*, kā arī *Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritoriju (DzM1), (DzM2), (DzM3), (DzM4)* paredz noteikt arī teritorijās ārpus centralizētās sadzīves kanalizācijas aglomerācijas robežām, piemēram, pie Ķīsezera un Juglas ezera, tādējādi pieļaujot notekūdeņu slodzes pieaugumu uz ūdensobjektiem, kuriem jau šobrīd netiek sasniegts ekoloģiskās kvalitātes mērķis *laba*. Izstrādātāja secina, ka funkcionālajās zonās *Jauktas centra apbūves teritorija (JC2)* un *Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritoriju (DzM2)* ir noteikts ļoti plašs izmantošanas veidu saraksts (savrupmājas, rindu māju apbūve, daudzdzīvokļu māju apbūve u.c.), un tādēļ pašvaldībai jārisina jautājums par notekūdeņu novadīšanu vidē (Ierosinātāja iesaka vismaz ierobežot to novadīšanu vidē tiešā Ķīsezera vai Juglas ezera tuvumā no apbūves, kur notekūdeņu apjoms pārsniedz 5 m³/diennaktī).
- 3.3.7. Teritorijas plānojumā TIAN *Ūdeņu teritorija (Ū1)* ir noteikts plašs teritorijas izmantošanas veids, jo tiek paredzēts atļaut veikt ūdensteču un ūdenstilpju hidromorfoloģiskos pārveidojumus (piem., krasta stiprināšana, derīgo izrakteņu ieguve gultnes padziļināšanas rezultātā u.c.), kas Daugavas UBAAP 2016.-2021. gadam norādīti kā viens no pazeminātas ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitātes iemesliem, bet, palielinot ūdensobjektu izmantošanas intensitāti, palielinās piesārņojuma risks.
- 3.3.8. TIAN pieļauj vieglās ražošanas uzņēmumu izvietošanu *Jauktās centra apbūves teritorijās (JC1, JC2, JC3, JC6)*, nosakot, ka šādu uzņēmumu darbība ir pieļaujama, ja darbības radītais trokšņa līmenis ārpus uzņēmuma teritorijas nepārsniedz trokšņa robežlielumus, un pieguļošajās dzīvojamās un publiskās teritorijās, kurās esošais fona trokšņa līmenis pārsniedz trokšņa robežlielumus, esošais trokšņa līmenis netiek palielināts. Savukārt atšķirīga situācija ir *Jauktās centra apbūves teritorijas (JC4)*, kurās tiek plānota vieglās ražošanas uzņēmumu un komercdarbības attīstība, bet netiek plānota dzīvojamās apbūves attīstība. Vides pārskata izstrādes laikā tika rekomendēts šajā teritorijā ierobežot ne vien dzīvojamās apbūves, bet arī veselības un sociālās aprūpes iestādes attīstības iespējas, kuru apbūves teritorijām ir piemērojami zemāki vides trokšņa robežlielumi, kas plānošanas dokumenta 2. redakcijā nav iestrādāts.
- 3.3.9. TIAN nav noteikti īpaši nosacījumi degradētajam teritorijām, tomēr, ņemot vērā

degradēto teritoriju skaitu pilsētā, Izstrādātājas ieskatā būtu rekomendējams nodrošināt kompleksus risinājumus šo teritoriju attīstībai, īpašu uzmanību pievēršot degradētām piesārņotām vietām, kur rekomendējams izstrādāt atsevišķus nosacījumus gadījumos, kad konstatēts gruntsūdeņu piesārņojums, bet nav noteikts piesārņojuma avots un areāls.

- 3.3.10. Vides pārskatā ir vērtēts, vai ar plānošanas dokumenta īstenošanu tiks veicināta resursu efektivitāte, tostarp mājokļu un kvalitatīva dzīves vides pieejamība pilsētas iedzīvotājiem (piemēram, dzīvojamo ēku atjaunošana un uzlabota energoefektivitāte, apkārtējās infrastruktūras un zaļās zonas pieejamība), kā arī pakalpojumu pieejamība apkaimēs (īpaši veselības, sabiedrisko pakalpojumu), kas ir vērtējama, izejot no teritorijas zonējuma. Šādā kontekstā Izstrādātāja sniegusi savu vērtējumu: *“Ņemot vērā Mājokļu attīstības tematiskajā plānojumā ietvertu vērtējumu par to, ka esošo teritoriju maksimālā kapacitāte ir vairākkārt lielāka par nepieciešamo, no resursu efektivitātes skatupunkta nebūtu pieļaujama jaunu apbūves teritoriju attīstība vai esošu teritoriju transformācija, pieļaujot lielāku apdzīvotības blīvumu (piemēram, transformējot zonējumu no savrupmāju teritorijas uz daudzdzīvokļu teritoriju). Vienlaikus arī strikts dalījums teritorijās ar kādu noteiktu funkciju neveicina resursu efektivitāti, jo palielina gan iedzīvotāju patērēto laiku mobilitātes vajadzību apmierināšanai (piemēram, laiks ceļā no dzīvesvietas uz darbavietu vai apmeklējuma objektu), kā arī palielina resursu patēriņu mobilitātes vajadzību nodrošināšanai – pieaug energoresursu patēriņš transportā, nepieciešama lielāka infrastruktūra ar lielāku caurlaides spēju, jāuztur apjomīgāka sabiedriskā transporta sistēma u.tml.”*
- 3.3.11. Saskaņā ar tematiskajā plānojumā *Transporta tematiskais plānojums* veikto analīzi, Rīgā iezīmējas vairāki trūkumi un problēmas, kas saistīti ar ilgtspējīgas pilsētas mobilitātes nodrošināšanu, t.sk. norādīts uz gājēju ielu trūkumu, nepietiekošiem vides pieejamības risinājumiem un publiskās ārtelpas neesamību. Pilsētā trūkst vienota velosatiksmes tīkla, tādējādi nav nodrošināta velosatiksmes integrācija kopējā transporta sistēmā. Integrētas sistēmas neesamība ir arī galvenais visa veida sabiedriskā transporta trūkums. Galvenās definētās problēmas ir sabiedriskā transporta pieturvietu sasniedzamība, savukārt privātā transporta satiksmes koncentrācija pilsētas centrā palielina sabiedriskā transporta pārvietošanās ilgumu pilsētā un samazina vidējo braukšanas ātrumu. Rīgā pieaug ar privāto transportu veikto braucienu skaits, līdz ar to pieprasījums pēc autostāvvietām, mazinās krustojumu satiksmes komforta līmeņi, kā arī visas pilsētas ielu tīkla caurlaides spēja, kas kopumā veicina vides piesārņojumu. Atbilstoši novērtējumam – TIAN trūkst efektīvu risinājumu elektrotransporta veicināšanai un dzelzceļa kravu pārvadājumu novirzīšanai no pilsētas centra, kā arī dzelzceļa efektīvākai papildus sasaistei ar citiem transporta veidiem, piemēram, autostāvlaukumi pie stacijām.
- 3.3.12. TIAN paredzēti nosacījumi, kas tiešā veidā paredz prasības nodrošināt bioloģiskai daudzveidībai nozīmīgu elementu saglabāšanu, kā arī nosacījumi, kas netieši nodrošinās pozitīvu ietekmi uz dabas daudzveidības saglabāšanu, tomēr vairākos gadījumos paredzēta funkcionālā zonējuma maiņa teritorijās (piemēram, Mežaparkā un Mangaļsalā), kurās apbūves nosacījumi veicinās aizsargājamo biotopu degradāciju. Būtiskākā negatīvā ietekme paredzama uz biotopa veidu *Mežainas piejūras kāpas*, kas Rīgas pilsētas teritorijā sastopams gan mežainu teritoriju masīvos, gan dispersi jau vēsturiski apbūvētās teritorijās.
- 3.3.13. Izstrādātāja norāda, ka vairākās vietās dabas lieguma *“Vecdaugava” (Natura 2000)* teritorijā veikta zemes transformācija uz ūdens teritoriju, un ar Teritorijas plānojumu iecerēts šajās vietās mainīt arī funkcionālo zonējumu. Vides pārskatā atzīmēts: *“Tā kā nav pieejama informācija, kas apliecinātu šo zemes transformācijas darbību*

tiesiskumu, zonējuma izmaiņu pamatojums būtu atkārtoti jāizvērtē turpmākajā plānošanas procesā”.

- 3.3.14. Attiecībā uz pasākumiem kultūras mantojuma aizsardzībā negatīvi vērtēts tas, ka vēlamo darbību un nosacījumu uzskaitījums TIAN ietverts tikai rekomendāciju formā. Darbības Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonā reglamentē ārējie normatīvie akti, tomēr citās Rīgas apbūves aizsardzības teritorijās šādu prasību iztrūkst.
- 3.3.15. Izstrādātājas vērtējumā pozitīva ir pieeja rūpniecisko avāriju riska objektu drošības attālumu un aprobežojumu drošības attālumos noteikšanai, kā arī dažādu objektu savstarpējās ietekmes izvērtēšanas pieeja. TIAN 24. pielikumā “*Rūpniecisko avāriju riska objektu drošības attālumi un drošības aizsargjoslas*” norādīti drošības attālumi, kurus piemēro līdz brīdim, kamēr, sagatavojot jaunus drošības pārskatus, būvprojektus, sākotnējās ietekmes uz vidi novērtējuma dokumentos, vai ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumus, tiek aprēķināti jaunie drošības attālumi atbilstoši šo noteikumu prasībām. Izstrādātāja norāda, ka TIAN 24. pielikumā noteiktie drošības attālumi ir lielāki (kā tie tika noteikti plānošanas dokumenta 1. redakcijā) un dažos gadījumos skar jutīgas teritorijas, tādējādi, sagatavojot jaunus drošības pārskatus u.c. iepriekš minētos dokumentus, ir jāvērtē iespēja novērst šo neatbilstību, nepieciešamības gadījumā, veicot pārmaiņas drošības pārvaldības sistēmā vai citus pieejamus rūpnieciskās avārijas riska samazināšanas pasākumus uzņēmumā. Uzņēmums ir drošības attālums ap SIA “*Alpha osta*”, kas skar savrupmāju apbūves teritoriju. Tā kā minētais objekts nav to vidū, kam veicams kvantitatīvā riska izvērtējums, sagaidāma aprobežojumu saglabāšanās.
- 3.3.16. Kā problēma Vides pārskatā identificēts tas, ka TIAN: nav noteikti teritorijas izmantošanas nosacījumi paaugstinātas bīstamības objektiem teritorijās starp 10% un 1% applūduma robežu, kā arī nav noteikti minimālie attālumi no degvielas un gāzes uzpildes stacijas līdz plānotiem objektiem ar dzīvojamās un publiskās apbūves funkciju.
- 3.3.17. Izstrādātāja secina, ka esošajos mežaparkos meža zemes īpatsvars var tikt būtiski samazināts, jo TIAN mežaparku teritorijām minimālais meža zemes īpatsvars noteikts 70% apmērā (dabā tas šobrīd ir lielāks). Izstrādātājas ieskatā Teritorijas plānojumā arī trūkst pēctecības ar tematisko plānojumu *Ainavu tematiskais plānojums*, jo Teritorijas plānojumā nav noteiktas ainaviski vērtīgas teritorijas.
- 3.4. Saistībā ar veikto ietekmes uz vidi novērtējumu un vides problēmu analīzi Birojam ir **sekojoši secinājumi un piebildes:**
- 3.4.1. Biroja ieskatā Izstrādātāja pamatoti norāda uz iespējamām konfliktsituācijām, kas saistītas ar plānotajiem risinājumiem Vides pārskatā norādītajās problēmzonās – dzīvojamās apbūves teritoriju attīstību Rīgas brīvdostas teritorijā un uzņēmējdarbības attīstībai prioritārajās teritorijās, dzīvojamās apbūves attīstību ārpus centralizēto ūdensapgādes un kanalizācijas aglomerāciju robežām, kā arī Mangaļsalā, kur vairākos vides aspektos problēmjaucājumi pārklātos. Lielā daļā minēto teritoriju konfliktējošo interešu līdzaspastāvēšana izriet no vēsturiskās attīstības, tomēr pašvaldībai ir jāpieņem ilgtspējīgs un gudrs lēmums, lai ar plānošanas instrumentiem kļūdas neturpinātu. Birojs jau citu stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu kontekstā ir vērsis pašvaldības uzmanību uz to, ka risinājums atļaut konfliktējošas attīstības intereses prasa kompleksus un sarežģītus paņēmienus, lai nodrošinātu atbilstošu vides kvalitāti, kas ilgtermiņā var izrādīties ne tikai sarežģīti, bet pat neiespējami. Izvērtējis Teritorijas plānojumā un tā Vides pārskatā iekļautos risinājumus negatīvo ietekmju pārvaldībai, Birojs secina, ka Izstrādātāja piedāvā virkni nosacījumu, kā šos

konfliktus risināt, tomēr Vides pārskatā objektīvi atzīst, ka vairākos aspektos (jo īpaši trokšņa aspektā, gaisa, ūdens piesārņojuma ziņā, arī risku pārvaldībā) – problēmas saglabājas un atsevišķos aspektos – pat palielinās. Biroja vērtējumā ir pozitīvi meklēt iespējamus kompromisus starp dažādām interesēm, tomēr Teritorijas plānojumā izvēlēta pieeja nozīmē vēsturisko plānošanas kļūdu daļēju turpināšanu, tādēļ pašvaldībai tā būtu vēlreiz rūpīgi jāpārdomā, ņemot vērā Izstrādātājas un Biroja viedokli.

3.4.2. Attiecībā uz gaisa kvalitāti, var pievienoties Vides pārskatā paustajam, ka pozitīvi vērtējamās TIAN prasības ražošanas attīstību tiešā dzīvojamās apbūves tuvumā nodrošināt ar pēc iespējas augstāku vides aizsardzības līmeni. Šie risinājumi saistīti gan ar piesārņojošo darbību klasifikāciju, gan nosacītu buferjoslu izveidi ap ražošanas uzņēmumiem. Nosakot minimālos attālumus starp dažādiem objektiem un dzīvojamo apbūvi, tiek samazināta iespējamā ietekme uz cilvēka veselību. Gan TIAN vispārējās prasības gaisa kvalitātes uzlabošanai attiecībā uz konkrētām darbībām, gan speciālās prasības atsevišķās funkcionālajās zonās ietver nosacījumu labāko pieejamo tehnisko paņēmieni izmantošanai un prasību nodrošināt ar labākajiem pieejamiem tehniskajiem paņēmieniem saistītos emisiju līmeņus. Vispārēji tas ir atbalstāmi, ka pašvaldība izvirza augsta līmeņa prasības, lai novērstu vai ierobežotu piesārņojuma rašanos, tomēr pirms plānošanas dokumenta apstiprināšanas Birojs aicina pašvaldību un Izstrādātāju caurlūkot TIAN nosacījumus un pārliecināties, ka visos gadījumos izvirzītās prasības ir samērīgas un sasniedz ilgtspējīgas plānošanas mērķi. Kā jau norādīts iepriekš šajā atzinumā – likums “*Par piesārņojumu*” paredz, ka labākie pieejamie tehniskie paņēmieni ir saistoši A kategorijas piesārņojošo darbību veikšanā, kādas nav visas darbības, kurām to piemērošanu paredz Teritorijas plānojuma TIAN. Turklāt pastāv iespēja, ka daļā no *Jauktas centra apbūves teritorijām* – ilgtspējīgāka pieeja būtu rūpniecības uzņēmumu attīstību neparedzēt. Tāpat Birojs secina, ka daļā teritoriju (piemēram, JC1 un JC2) nosacījums par labāko pieejamo tehnisko paņēmieni un ar tiem saistīto emisiju līmeņu ievērošanu tiek attiecināts uz gadījumiem, kad tiek *pārbūvēti* esošie vieglās un smagās rūpniecības uzņēmumi, tomēr būtiskas izmaiņas uzņēmumos, kam var būt arī būtiska ietekme uz vidi, ne vienmēr saistītas ar būvniecību (pārbūvi). Kā izriet no TIAN – plānotāji to apzinās, attiecīgi citās TIAN normās (piemēram, 347. punktā saistībā ar putošu materiālu uzglabāšanu un pārkraušanu) norma papildināta arī ar “*būtisku darbības izmaiņu gadījumā*”. Birojs aicina izvērtēt, vai arī citviet TIAN normas nebūtu līdzvērtīgi jāpapildina. Tāpat Birojs ievēro atšķirību TIAN normās, kur izvirzīta prasība *nodrošināt atbilstību* ar labākajiem pieejamiem tehniskajiem paņēmieniem saistītajiem emisiju līmeņiem vai *nepārsniegt* ar labākajiem pieejamiem tehniskajiem paņēmieniem saistītās emisiju *robežvērtības* (saskaņā ar likumu “*Par piesārņojumu*” – emisiju līmeņi). Turklāt TIAN iestrādātas arī normas (piemēram, 783.2. punkts), kur izvirzīta prasība izmantot labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, bet ne ar tiem saistītos emisiju līmeņus (tā vietā – *normatīvajos aktos noteiktos pieļaujamos* emisiju līmeņus). Iespējams, daļā no minētajiem gadījumiem atšķirības redakcijās ir radītas ar nodomu, balstoties uz argumentētu izsvērumu, tomēr nedz no Vides pārskata, nedz pašiem TIAN to nav iespējams konstatēt. Birojs aicina caurlūkot un pilnveidot TIAN, kā arī papildināt Vides pārskatu ar īsu skaidrojumu gadījumos, kad pieejas noteiktas atšķirīgi.

3.4.3. Šobrīd Vides pārskatā iztrūkst atspoguļojums vērtējumam par Teritorijas plānojuma risinājumu ietekmi uz Natura 2000 teritorijām. No definētajiem kritērijiem ietekmes uz vidi vērtēšanai izriet, ka šis aspekts (noskaidrojamais jautājums) vērtēšanas nosacījumos ir ietverts, tomēr Vides pārskatā nav pamatojuma secinājumam, ka negatīvas un būtiskas ietekmes nav sagaidāmas. Atgādinām, ka līdzīgu iebildumu

Birojs jau bija ietvēris atzinumā par Rīgas pilsētas attīstības plāna 2006.-2018. gadam vides pārskatu, norādot, ka vides pārskatā jau toreiz nepilnīgi izvērtēta plānošanas dokumentā ietvertu risinājumu īstenošanas iespējamā ietekme uz Natura 2000 teritorijām. Ja vispārēji varētu piekrist Izstrādātājas pieejai, ka vērtējamo risinājumu grozā (95 risinājumi atbilstoši Vides pārskata 1. pielikumam) netiek liktas katras izmaiņas (salīdzinājumā ar pašreizējo plānojumu), tad Natura 2000 gadījumā (ja Teritorijas plānojums paredz izmaiņas) – to novērtēšana ir obligāta, jo likuma “*Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām*”⁴³. pants pieļauj tikai tāda plānošanas dokumenta apstiprināšanu un īstenošanu, kam nav negatīvas ietekmes uz attiecīgo teritoriju. Caurlūkojis spēkā esošo Teritorijas plānojuma redakciju un salīdzinājis to ar Teritorijas plānojuma grafisko daļu, Birojs secina, ka vairākās vietās Natura 2000 teritorijās paredzēta ne tikai funkcionālā zonējuma pielīdzināšana (atbilstoši Noteikumu Nr. 240 prasībām), bet arī nomaīņa, turklāt ar TIAN tiek noregulēti arī šo teritoriju īpašie izmantošanas nosacījumi (dažos gadījumos pat konkrētu nekustamo īpašumu detalizācijā). Vides pārskatu ir neieciešams papildināt ar vērtējumu par ietekmi uz Natura 2000 teritorijām, kas pamatotu secinājumu, ka izstrādātie plānošanas risinājumi ir pieļaujami. Turklāt jāņem vērā, ka ietekmi uz Natura 2000 teritorijām plānošanas risinājumi var radīt gan atsevišķi, gan kopā ar citiem plānošanas risinājumiem. Biroja ieskatā jo īpaši aktuāli tas varētu būt dabas lieguma “*Vecdaugava*” kontekstā, kur papildus jāvērtē arī Teritorijas plānojumā iestrādāto prasību notekūdeņu savākšanai un attīrīšanai pietiekamība.

- 3.4.4. Konstatējams, ka Teritorijas plānojumā ir atsevišķas teritorijas, galvenokārt – ielu tuvumā, kur līdz šim bija noteiktas dzīvojamās apbūves funkcionālais zonējums (mazstāvu vai daudzstāvu), bet tajās funkcionālo zonējumu paredzēts mainīt uz *Jauktas centra apbūves teritorijām*. No vienas puses šādas izmaiņas ir saprotamas, jo atbilstoši Noteikumu Nr.240 4.5.nodaļai jauktas centra apbūves teritorijās (JC) kā galvenais teritorijas izmantošanas veids iespējama gan savrupmāju, rindu māju un daudzdzīvokļu dzīvojamā apbūve, gan visu veidu publiskā apbūve, turklāt arī vieglās rūpniecības uzņēmumu darbība pieļaujama kā papildizmantošana¹⁸. Tomēr Biroja ieskatā šāds risinājums funkcionālās zonas maiņai ne vienmēr varētu būt nepieciešams un pamatots, jo arī daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorijās MK Noteikumu Nr. 240 4.4. nodaļa un 3. pielikuma 12. punkts pieļauj gan biroja ēku apbūvi, gan tirdzniecības un pakalpojumu objektu apbūvi, kas ietver arī sadzīves un citu pakalpojumu objektus, tai skaitā degvielas uzpildes stacijas, automobiļu un motociklu apkopes uzņēmumus. Kā trūkums daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas funkcionālajam zonējumam varētu būt tas, ka šādā teritorijā nav pieļaujami ražošanas objekti (arī vieglās, piemēram, pārtikas ražošanas). Tomēr šāda trūkuma ņemšana vērā ne visos gadījumos varētu būt samērīga, jo iecerētajai funkcionālās zonas maiņai ir ietekme arī uz teritorijā piemērojamiem vides trokšņa robežlielumiem. Atbilstoši Noteikumu Nr. 16 2. pielikuma 3.3. punktam teritorijās piemērojamās vides trokšņa robežvērtības noteic atbilstoši pašvaldības teritorijas plānojumā noteiktajam galvenajam teritorijas izmantošanas veidam, bet jauktas apbūves (ar dzīvojamo funkciju) teritorijās tās ir mazāk stingras. Mainot Teritorijas plānojumā noteikto funkcionālo zonējumu, tiek mazinātas prasības sasniedzamajam vides kvalitātes līmenim, attiecīgi aprēķinos var samazināties teritorijas, kurās ir vides trokšņa robežlielumu pārsniegumi (samazināties pārsniegumiem pakļautais iedzīvotāju skaits, arī teritorijas, kur nepieciešamas rīcības trokšņa problēmas

¹⁸ Salīdzinājumam – daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorijās (DzD) MK Noteikumu Nr.240 4.4.nodaļa paredz šaurāku pieļaujamās izmantošanas spektru (daudzstāvu dzīvojamā apbūve, sākot no 4 un vairāk stāviem, noteikta kā galvenā izmantošana, bet konkrēti, uzskaitīti publiskās apbūves izmantošanas veidi noteikti kā papildizmantošana).

risināšanai). Vienlaikus gan atzīmējams, ka atsevišķās teritorijās funkcionālā zonējuma izmaiņas paredzētas tieši pretējas, piemēram, teritorijā gar Kārļa Ulmaņa gatvi – tur jauktas apbūves ar dzīvojamo funkciju teritoriju plānots mainīt uz mazstāvu un savrupmāju dzīvojamās apbūves teritorijām, arī joslā gar dzelzceļu pie Jūrmalas gatves, Mellužu un Bolderājas ielas, Kalnciema tilta u.c. Attiecīgajās pilsētas daļās, ņemot vērā maģistrālās ielas/dzelzceļa satiksmi, atsevišķos gadījumos arī starptautiskās lidostas “Rīga” tuvumu – jau šobrīd ir novērojami vides trokšņa robežlielumu pārsniegumi. Funkcionālā zonējuma maiņas gadījumā piemērojamie vides kvalitātes rādītāji būs stingrāki. Teritorijas plānojums un tā Vides pārskats šobrīd nesatur izsvērumu, pamatojot, kādēļ priekšroka dota funkcionālā zonējuma maiņai, jo izmaiņu griezumā ietekmes Vides pārskatā nav vērtēta. Birojs apzinās, ka visas izmaiņas un risinājumus Vides pārskatā nav iespējams novērtēt, tomēr atsevišķos gadījumos tās ir nozīmīgas.

3.4.5. Vides pārskatā kā viens no pozitīviem Teritorijas plānojuma risinājumiem identificēta īpašā režīma zonas noteikšana, kur par transportlīdzekļu iebraukšanu varētu tikt noteikta nodeva. Risinājums novērtēts pozitīvi gan trokšņa un gaisa kvalitātes, gan mobilitātes aspektā. Birojs nešaubās, ka attiecīgajam risinājumam būtu pozitīva ietekme vairākos vides aspektos, tomēr tas lielākajā daļā varētu uzlabot situāciju tikai Rīgas vēsturiskajā centrā, bet pastiprināt problēmas citās teritorijās. Šāds risinājums, bez atbilstīga izsvēruma, var radīt arī jaunas vides problēmas:

3.4.5.1. No Teritorijas plānojuma secināms, ka satiksmes infrastruktūras risinājumos tiek ietverta plānošanas pēctecība, proti, attīstība, kas paredz divus izteiktus pilsētas transporta lokus un radiālos savienojumus autotransporta intensitātes samazināšanai pilsētas centrālajā daļā (paredzot priekšrocības sabiedriskā transporta infrastruktūras attīstībai un veidojot infrastruktūru gājējiem un velosipēdistiem). Tomēr jānorāda, ka plānošanas periodā nerealizējot iepriekš aizsāktos projektus (piemēram, Rīgas Ziemeļu transporta koridors, Dienvidu tilta savienojuma posms ar Jelgavas šoseju, Austrumu maģistrāle nerealizētais posms un Rietumu maģistrāle), daļā teritoriju vides problēmas saglabāsies. Vērtējot Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta mājas lapā pieejamās gaisa piesārņojuma kartes¹⁹ konstatējams, ka, ieviešot īpaša režīma zonu, kaut vai daļēji, un savlaicīgi neattīstot iepriekš minētos projektus, pastāv iespēja, ka palielināsies gaisa piesārņojums teritorijās, kas atrodas ārpus īpaša režīma zonas robežas. Lai gan autotransports sniedz ~ 14% pienesuma no piesārņojuma, ko rada daļiņas PM₁₀, mainoties transporta kustības maršrutiem, varētu palielināties piesārņojums ar daļiņām PM₁₀ teritorijās pie maģistrālajām ielām (kas atrodas piesārņojuma I zonā), piemēram, Ziepniekkalna un Mūkusalas ielu apkārtnē (Ziepniekkalna un Bišumuižas apkaimes), Braslas, Vestienas un Deglava ielu apkārtnē, Gustava Zemgala gatves un Brīvības gatves krustojuma apkārtnē, Brīvības gatvē (Juglā), Gustava Zemgala gatves un Viestura prospekta apkārtnē (Sarkandaugavā un Mežaparkā). Pastāv iespējamība, ka palielināsies piesārņojuma līmenis Daugavas kreisajā krastā Slokas ielas, Raņķa dambja un Daugavgrīvas ielas apkārtnē (Dzirciemā un Āgenskalnā), jo pieaugs autotransporta kustības intensitāte pa šīm ielām. Attiecībā uz NO₂ piesārņojuma līmeni var pieņemt, ka tas palielināties tajās pašās vietās, kur paredzams daļiņu PM₁₀ koncentrācijas palielinājums. Biroja vērtējumā Vides pārskatā iztrūkst argumentētu prognožu, kā tieši situācija varētu izmainīties ar šādas zonas

¹⁹ <https://mvd.riga.lv/nozares/vides-parvalde/gaisa-kvalitate/>.

ieviešanu, t.sk., kā varētu pārvietoties automašīnu plūsmas maksimums un izmainīties piesārņojuma koncentrācijas.

- 3.4.5.2. Neattīstot iepriekš minētos projektus, īpašā režīma zonas ierīkošana būtiski aprobežos arī teritoriju sasniedzamības iespējas. No TIAN 18.pielikuma konstatējams, ka vienīgais risinājums, lai nešķērsotu īpašā režīma zonu virzienā no Daugavas kreisā krasta uz labo, būtu Salu tilta un Dienvidu tilta izmantošana, turklāt autotransportam (arī ne vieglajam), kā transporta koridors nebūtu pieejamas Lugažu iela, Eksporta iela, 11.novembra krastmala un Ģenerāļa Radziņa krastmala. Birojs secina, ka Vides pārskatā risinājuma pozitīva ietekme uz mobilitāti novērtēta pie nosacījuma, “*ka ir nodrošināts efektīvs un sabiedrības vajadzībām atbilstošs sabiedriskā transporta tīkls un velo infrastruktūra nepieciešamai sasniedzamībai īpašajā zonā*”, tomēr šāda nosacījuma iestāšanās prognozes šobrīd izdarīt nav iespējams. Protams, nodevu uzlikšana transportlīdzekļu iebraukšanai īpašā režīma zonā ilgtermiņā veicinātu pāreju no autotransporta uz ilgtspējīgākiem transporta veidiem – sabiedriskais transports, velo transports, tomēr Rīgas pilsētā trūkst atbilstošas infrastruktūras, lai šādu transportmiju nodrošinātu. Turklāt izstrādātā Teritorijas plānojuma redakcija vairs neparedz definēt speciālās zonas stāvparku izveidei (*Transporta infrastruktūras teritoriju (TA4)*). Tādēļ Birojs nevar piekrist Vides pārskatā ietvertajam vērtējumam, ka mobilitātes aspektā ietekme būtu tikai pozitīva. Nosacījumi šī risinājumam īstenošanai, tostarp tas, vai plānojums un tajā iestrādātās prasības vispār var nodrošināt adekvātas alternatīvas, Vides pārskatā nav izsvērts.
- 3.4.5.3. Šajā kontekstā pozitīvi vērtējams tas, ka plānošanas dokumentā ir noteiktas prasības transporta plūsmu turpmākai izpētei, kas balstītas ārvalstu pieredzē, kā arī ietverti kritēriji transporta plūsmas analīzes projektu izstrādes nepieciešamībai un nosacījumi to izstrādei. TIAN noteiktas prasības arī transportlīdzekļu novietņu skaitam un to novietnēm, t.sk. attiecībā uz cietā seguma un apstādījumu izveidi, definētas vispārējās prasības stāvparkiem (tomēr neparedzot tām konkrētas vietas).
- 3.4.6. Birojs kopumā par vairākos aspektos izsvērtu atzīst Teritorijas plānojumā iestrādāto pieeju bīstamo objektu plānošanai un to ietekmes pārvaldībai, tomēr vienlaikus vērs pašvaldības un Izstrādātājas uzmanību uz tālāk minēto:
- 3.4.6.1. Izmantojot piedāvāto metodi “*drošu attālumu*” noteikšanai²⁰, nepieciešams apzināties, ka tajā galvenokārt ņemtas vērā letālās koncentrācijas un nāves gadījumu iespējamība, bet nav ņemta vērā saindēšanās iespējamība (toksisko koncentrāciju izplatība) un apdegumu, traumu un citu ievainojumu (kas neizraisa nāvi) iespējamība – tas ir, lielas avārijas (negadījuma) gadījumā nevēlamās sekas (saindēšanās, traumas, pat atsevišķi nāves gadījumi) varētu būt krietni lielākā zonā nekā zonā, kas neietilpst “*pieļaujamā*” riska zonā (noteikta ar individuālā riska novērtējuma metodi). Tātad, šādā gadījumā uzņēmumos un pilsētā ir nepieciešams attīstīt un uzturēt labi ekipētus avārijas dienestus (Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, Rīgas pašvaldības policija, Neatliekamās medicīnas palīdzības dienests), kas savlaicīgi glābtu, evakuētu un/vai citādi palīdzētu negadījuma zonā esošajiem cilvēkiem (svarīgi ne tikai pašu riska objektu, bet arī bīstamo kravu transportēšanas kontekstā).
- 3.4.6.2. Nenoliedzami, ka dažādās situācijās avāriju scenāriji var būt dažādi un samērā precīzu nevēlamās iedarbības iespējamo izplatību var noteikt tikai gadījumos, ja ir

²⁰ Izmantojot metodi, līdz šim noteiktās ierobežojuma zonas tiek mainītas un galvenokārt samazinātas.

pieejami visi nepieciešamie ievades (aprēķina formulās vai datorprogrammā) dati un pieņēmumi, tai skaitā, nosakot/aprēķinot nevēlamās iedarbības iespējamo izplatību, jāņem vērā arī bīstamās vielas noplūdes laukuma platība. Tādēļ nevēlamās iedarbības iespējamā izplatība no cauruļvada, autocisternas vai dzelzceļa cisternas noplūdes, kas izplūst nenorobežotā laukumā lielākā platībā, var būt pat tālāka nekā nevēlamās iedarbības iespējamā izplatība no liela rezervuāra, kas atrodas apvaļņotā laukumā (mazākā platībā).

- 3.4.6.3. Tai pat laikā Birojs rēķinās, ka ierobežojuma zonu noteikšana vienmēr būs zināms kompromiss dažādu interešu līdzsvarošanā, un ierobežojumi tiek noteikti teritorijas plānojumā pēc visu iespējamo interešu ievērtēšanas. Neatkarīgi no ierobežojumu zonu lieluma daudzu bīstamo vielu, piemēram, plaši izplatīto naftas produktu nozīmīgas (lielas) noplūdes gadījumā varētu būt nepatīkama smaka un lielāka to noplūde un/vai ilgstoša uzturēšanās noplūdes zonā varētu izraisīt nevēlamu ietekmi uz elpošanas un nervu sistēmu (iespējamie simptomi, piemēram, reiboņi, galvassāpes, vemšana²¹). Tādējādi vēlreiz atzīmējams, ka paaugstināta riska objektu apkārtnes teritorijas lietotājiem būtu jābūt pilnīgā skaidrībā par viņu un avārijas dienestu nodrošinājumu (arī pilnveidojot tehniskos paņēmienus, piemēram, izveidojot ugunsdzēsības depo, izvietojot papildus hidrانتus, veicot citus pasākumus), rīcībām un piesardzības pasākumiem bīstamās vielas noplūdes vai ugunsgrēka gadījumā objektā, lai izvairītos no šādu negadījumu nevēlamās ietekmes, tai skaitā, nepieciešamības gadījumā veicot evakuāciju. Birojs aicina pašvaldību arī izsvērt, vai nebūtu jāizvirza nosacījums, ka Rīgas brīvostai jāierīko savs ugunsdzēsības/glābšanas punkts (depo) – vismaz Daugavas labajā krastā, un, ja sekmīgi attīstās saimnieciskā darbība ostas teritorijās (tostarp jaunās teritorijās), - arī Daugavas kreisajā krastā.
- 3.4.6.4. Jauniem rūpniecisko avāriju riska objektiem un to apkārtnē ieteicams izstrādāt detālplānojumus, kuros būtu norādāmi evakuācijas ceļi, iespējamās patvēruma vietas, aizsargbūves, ūdens ņemšanas vietas un tamlīdzīgi. Īpaši tas būtu nepieciešams, ja šāda objekta apkārtnē atrodas dzīvojamās vai publiskās teritorijas, ielas ar intensīvu transporta kustību vai/un uzņēmumi ar lielu strādājošo skaitu.
- 3.4.7. Pozitīvi vērtējama aglomerāciju robežu paplašināšana zonām, kur nodrošināma centralizētā ūdensapgāde un kanalizācija, tomēr TIAN paredz nosacījumu, ka aglomerāciju robežās jaunbūvējamās un pārbūvējamās ēkas pieslēdzamas centralizētajai ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmai, ja šie tīkli ir izbūvēti robežojošajā ielā vai piebraucamajā ceļā. Jaunu pieslēgumu veidošana finansiālu un citu apsvērumu dēļ jau pašreizējo aglomerāciju robežās nenotiek pietiekoši strauji, un vairāku ūdensobjektu gadījumā pastāv risks nenasniegt tiem noteiktos kvalitātes mērķus. Iespējams, TIAN noteiktais risinājums nepietiekami risina šo problēmu, jo tās pārvaldību nodrošina ne tikai tīklu pieejamība kā tāda, bet arī to izmantošana. Biroja ieskatā kā viens no pozitīvi vērtējamiem nosacījumiem ir TIAN ietvertā prasība: *“daudzdzīvokļu māju un publisku būvi, kā arī savrupmāju apbūves kompleksu, kurā ir vismaz divdesmit mājas vai kurā plānotais cilvēku skaits pārsniedz 100, aizliegts būvēt bez pieslēguma lokāli centralizētiem vai pilsētas centralizētiem ūdensapgādes un sadzīves kanalizācijas inženiertīkliem”*. Tomēr šāda nosacījuma ievērošanā nepieciešams praksē sistēmiski kontrolēt, ka netiek pieļauts summārais

²¹ skatīt arī angļiski: <http://www.atsdr.cdc.gov/MMG/MMG.asp?id=465&tid=83#bookmark02>.

efekts (vairāku apbūves kompleksu, kas katrs atsevišķi nesasniedz robežvērtību, ietekmes summēšanās).

- 3.4.8. Ņemot vērā to, ka labas kvalitātes ūdensobjektu sasniegšanai noteiktie termiņi ir 2021. gads (izņemot Rīgas jūras līča pārejas ūdensobjektam LVT, kam termiņš noteikts 2027. gads), attiecīgajās Vides pārskata sadaļās būtu nepieciešams ietvert Izstrādātājas vērtējumu, vai ar plānošanas dokumentu un tajā ietvertajiem risinājumiem (arī tiem, kas novērtēti pozitīvi) – šos mērķus iespējams sasniegt. Līdzvērtīgi – viedoklis un secinājumi nepieciešami arī gaisa kvalitātei noteikto mērķu kontekstā. Jo īpaši tas nepieciešams, ņemot vērā to, ka ne visus Izstrādātājas ieteikumus vides problēmu risināšanai pašvaldība ņemusi vērā, un attiecībā uz ūdens un gaisa aizsardzības mērķu sasniegšanu Latvijai ir starptautiskas saistības.
- 3.4.9. TIAN identificē nozīmīgus trokšņa avotus un nosaka kārtību, kādā pieļaujama objektu ekspluatācija, ja nepieciešams, plānojot pasākumus trokšņa mazināšanai. Noteiktie risinājumi TIAN aizsardzībai pret troksni ir vērtējami pozitīvi, jo ir izvirzītas gan specifiskas prasības noteikta veida apbūves aizsardzībai, gan noteikti konkrēti rādītāji, līdz kādiem aizsardzības pasākumi realizējami. Tāpat izvirzītas prasības uzņēmumiem sagaidāmo atbilstību vides trokšņa robežlielumiem ar novērtējumu pamatot. Tomēr risinājumi ne visās teritorijās ir pietiekami, ko atzīst arī Izstrādātāja, jo konfliktējošu interešu gadījumā nodrošināt nepieciešamo vides kvalitātes līmeni (vides troksni) nebūs iespējams. Minētais ir par pamatu TIAN risinājumam, kas atsevišķās teritorijās izvirza stingrākas prasības būvakustikas jomā (ar uzsvāru uz iespēju nodrošināt vismaz tos trokšņa robežlielumus, kas noteikti telpām). Tomēr šāds risinājums ne visos gadījumos ir ilgtspējīgs, jo īpaši tad, kad no konfliktējošas plānošanas iespējams izvairīties.
- 3.4.10. Birojs norāda, ka bez atbilstīga izvērtējuma, kas pamatotu darbību likumību katrā konkrētā vietā (un izsvēruma, vai nav veicami radītās ietekmes novēršanas pasākumi), nav pieļaujama funkcionālā zonējuma maiņa uz *Ūdeņu teritorijām (Ū)* vietās, kur dabas lieguma "*Vecdaugava*" (*Natura 2000*) teritorijā veikta zemes transformācija uz ūdens teritoriju (visdrīzākais – ierīkoti laivu iebraukšanas kanāli). Atbilstīgais veids, kādā lemjams par izmaiņu veikšanu, ir citu starpā izvērtējums, vai ar veiktajām darbībām nav pārkāpti īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie un dabas lieguma "*Vecdaugava*" (*Natura 2000*) individuālie izmantošanas noteikumi, kas teritorijā aizliedz mainīt krasta līniju un zemes lietošanas veidu. Kā uz to pamatoti norāda Izstrādātāja, pašvaldība ar Teritorijas plānojumu ir iecerējusi pielāgot Teritorijas plānojumu faktiskajai situācijai dabā, neņemot vērā, ka dabā konstatētais varētu būt nelikumīgs.
- 3.4.11. Rīgas teritorijā atļauta būvju izvietošana erozijas risku ierobežošanai un pretplūdu aizsardzībai, kā arī meliorācijas sistēmu izbūve atbilstoši plānojuma prasībām meliorācijas sistēmām, polderu infrastruktūrai, dabīgās noteces un aplūstošajām teritorijām, tomēr TIAN nav noteiktas konkrētas prasības šo pasākumu realizācijai, kā arī nav noteiktas konkrētas teritorijas. Tādējādi katrā konkrētā vietā tas jā dara atbilstoši vispārējo apbūves noteikumu un citu normatīvo aktu prasībām. Nav pieļaujami risinājumi (arī plānošanas risinājumi), kas ir pretrunā Aizsargjoslu likuma 37. pantā noteiktajam.
- 3.4.12. Vides pārskatā Izstrādātāja vairākkārt kā pozitīvu aspektu vides kvalitātes nodrošinājumam ir atsaukusies uz risinājumiem dzelzceļa apvedceļa Rīgas pilsētai izbūvei, kas nodrošinātu kravas pārvadājumu radītās ietekmes mazināšanu pilsētas centrā un Pārdaugavā, savukārt Vides pārskatā (piemēram, 122., 186. lpp.) sniegta atšķirīga informācija, tādējādi Birojs rekomendē Vides pārskatā precizēt atšķirīgo

informāciju, kā arī norādīt konkrētu plānoto dzelzceļa trases izvietojumu, ja tāds ir paredzēts plānošanas dokumentā.

- 3.4.13. Biroja ieskatā, plānojot pilsētas transporta attīstību, nepieciešams iespēju robežās izvērtēt un paredzēt dzelzceļa izmantošanas labāku sasaisti ar citiem transporta veidiem, kur tam būtu perspektīva.
- 3.4.14. Atbilstoši Ministru kabineta 2014. gada 14. oktobra noteikumu Nr.628 "*Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem*" 26. punktā noteiktajam "*Teritorijas plānojumu izstrādā, pamatojoties uz pašvaldības ilgtermiņa attīstības stratēģiju un ņemot vērā normatīvajos aktos par teritorijas plānošanu, izmantošanu, un apbūvi noteiktās prasības, kā arī izvērtējot blakus esošo pašvaldību plānošanas dokumentus*". Birojs secina, izskatot Teritorijas plānojuma paskaidrojuma rakstu, kā arī grafiskos materiālus, nav iespējams konstatēt, ka ar plānošanas dokumenta izstrādi būtu veikta šāda savstarpēja sadarbība, piemēram, kopīgas transporta infrastruktūras izveidē attiecībā par pilsētas maģistrāļu ilgtermiņa attīstības teritorijām un to sasaisti ar blakus esošajām pašvaldībām. Šādā kontekstā Birojs vēlas atzīmēt, ka Teritorijas plānojumu būtu vēlams papildināt ar informāciju par nacionālās nozīmes dzelzceļa infrastruktūras objekta Rail Baltica teritoriju, ņemot vērā apstākli, ka paralēli jau tiek izstrādāts šī objekta lokālplānojums, lai tādējādi nodrošinātu izstrādāto plānošanas dokumentu savstarpējo sasaisti un pēctecību.
- 3.4.15. Vides pārskata izvērtēšanas laikā Birojā saņemta Vides aizsardzības kluba (turpmāk – VAK) 2019. gada 10. aprīļa vēstule Nr. 2019_0036 "*Par Rīgas teritorijas plānojuma līdz 2030. gadam (RTP2030) pilnveidoto redakciju*", kurā ietverti vairāki iebildumi saistībā ar Teritorijas plānojuma risinājumiem. Galvenokārt iebildumi izteikti saistībā ar funkcionālā zonējuma maiņu teju visā Rīgas brīvdabas teritorijā, kā arī nosacījumiem grunts pagaidu atbērtnu ierīkošanai, ko ar TIAN plānots atļaut visā Ūdeņu teritorijā (Ū) Rīgas brīvdabas robežās. Attiecībā uz VAK iebildumu par funkcionālā zonējuma maiņu Rīgas brīvdabā (teritorijās, kur līdzšinējo, diferencēto Ostas apbūves teritoriju zonas paredzēts mainīt uz *Rūpnieciskās apbūves teritoriju R*) jānorāda, ka šobrīd daļa Rīgas brīvdabas teritorijas, tostarp VAK norādītās teritorijas Spilves plāvās, bija izdalītas kā Ostas ražošanas un komercdarbības apbūves teritorija (O_R), kur atļautā izmantošana ir ar ostas darbību saistītu vispārīgās ražošanas uzņēmumu, transporta infrastruktūras objektu un komerciāla rakstura objektu būvniecība un izmantošana. Atbilstoši Noteikumu Nr.240 nosacījumiem – visas teritorijas, kurās atļauts veikt šādas (arī pašreiz ostas teritorijā atļautās) darbības, nosakāmas kā *Rūpnieciskās apbūves teritorijas (R)*. Tādēļ konceptuāli plānošanas risinājums ir atbilstošs. Attiecībā par grunts pagaidu atbērtnu veidošanu Birojs VAK iebildumam pievienojas, jo ne katrā ūdeņu teritorijā to veidošana pieļaujama. Biroja ieskatā atbilstīgāka un ilgtermiņīgāka pieeja šim jautājumam ir piemērotu teritoriju novērtēšana un noteikšana, vienlaikus secināms, ka TIAN 938. punktā ar apakšpunktiem 938.1. – 938.6. (ar apakšpunktiem 938.6.1. – 938.6.4.) iestrādātas gan rīcības, kas veicamas, gan kritēriji, kas vērtējami, lai teritoriju piemērotību pārbaudītu. Tomēr arī no Izstrādātājas secinājumiem, kas ietverti Vides pārskata 7. nodaļā (154. lpp.) izriet, ka TIAN iztrūkst nepārprotamas sasaistes starp nosacījumu atbērtnu veidošanai *Ūdeņu teritorijā (Ū)* (1089. punkts) ar TIAN 938. punkta nosacījumiem (sasaiste ir pārāk vispārīga). Birojs aicina pašvaldību pārdomāt VAK priekšlikumus, ja nepieciešams paredzot papildus nosacījumus. Piemēram, būtu izvērtējams, vai attāluma nosacījums, ka atbērtnes drīkst izvietot ne tuvāk kā 100 m attālumā no esošām dzīvojamās apbūves teritorijām, ir pietiekams. Nosacījumi arī neietver ierobežojumus šādu atbērtnu augstumam.

4. Risinājumi, lai novērstu vai samazinātu Rīgas teritorijas plānojuma un tā iespējamo alternatīvu īstenošanas būtisko ietekmi uz vidi

4.1. Risinājumi un ieteikumi Teritorijas plānojuma īstenošanas iespējamās ietekmes mazināšanai ietverti Vides pārskata 7. nodaļā, grupējot pa vides jomām, kuras plānošanas dokuments var ietekmēt (gaisa kvalitāte, virszemes un pazemes ūdens kvalitāte, troksnis, augsnes kvalitāte, piesārņojums un degradētās teritorijas u.c.). Vides pārskatā norādīta problēmas joma, kurā risinājums ietekmes mazināšanai nepieciešams, risinājuma apraksts un Izstrādātājas vērtējums – vai risinājums iestrādāts Teritorijas plānojumā (t.i. – vai tas ņemts vērā). Saistībā ar Izstrādātājas ieteiktajiem risinājumiem, kas Teritorijas plānojumā **ņemti vērā**, citu starpā konstatējams sekojošais:

4.1.1. Gaisa kvalitātes problēmu risināšanā:

4.1.1.1. Izvirzītas prasības, izstrādājot detālplānojumus un lokālpānojumus, I vai II zonā papildināt ar emisiju samazināšanas nosacījumiem.

4.1.1.2. Precizētas prasības termināļiem ostas teritorijās, t.sk. kravu klasifikācijai un kravu veida izmaiņām.

4.1.1.3. Jauktas centra apbūves teritorijā esošo vieglās rūpniecības uzņēmumu un esošo smagās rūpniecības uzņēmumu pārbūvi var atļaut tad, ja tiek ievērotas prasības lietot labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, lai novērstu vai ierobežotu piesārņojuma rašanos, un nodrošinot, ka darbības rezultātā netiek pārsniegtas emisiju robežvērtības.

4.1.1.4. Precizēts apbūves veids, no kura jāievēro minimālais attālums līdz kanalizācijas sūkņu stacijai.

4.1.2. Virszemes un pazemes ūdens kvalitātes nodrošināšanai:

4.1.2.1. Degvielas uzpildes, gāzes uzpildes staciju transportlīdzekļu apkopes būvju lietusūdeņu un izlijušās degvielas attīrīšanas iekārtas nodrošināt ar lietus notekūdens attīrīšanas iekārtām, kuras pieslēdz centralizētajai lietusūdens kanalizācijas sistēmai. Ja nav pieejama centralizēta lietusūdens kanalizācijas sistēma, ir jānodrošina lietusūdens savākšana un attīrīšana atbilstoši normatīvo aktu un Rīgas domes 2011. gada 15. novembra saistošo noteikumu Nr. 147 „*Rīgas pilsētas hidrogrāfiskā tīkla lietošanas un uzturēšanas noteikumi*” 2. pielikuma prasībām.

4.1.3. Attiecībā uz troksni:

4.1.3.1. Aprobežojumi lidostas “Rīga” pacelšanās un nolaišanās sektoros papildināti ar prasībām trokšņa samazināšanai, būvējot jaunas, atjaunojot vai pārbūvējot esošas dzīvojamās un publiskas būves: 1) lidostas “Rīga” pacelšanās un nolaišanās sektorā līdz 2 km dzīvojamo un publisko ēku ārējo norobežojošo konstrukciju, tajā skaitā logu, skaņas izolācijas līmenis R_w ir vismaz 45 dB, un tās aprīko ar piespiedu ventilācijas sistēmām, 2) lidostas “Rīga” pacelšanās un nolaišanās sektorā no 2 līdz 5 km dzīvojamo un publisko ēku ārējo norobežojošo konstrukciju, tajā skaitā logu, skaņas izolācijas līmenis R_w ir vismaz 40 dB, un tās aprīko ar piespiedu ventilācijas sistēmām un 3) lidostas “Rīga” pacelšanās un nolaišanās sektorā no 5 līdz 15 km, dzīvojamo un publisko ēku ārējo norobežojošo konstrukciju, tajā skaitā logu, skaņas izolācijas līmenis R_w ir vismaz 35 dB.

4.1.3.2. Konkrētu teritoriju raksturojošos trokšņa rādītājus nosaka atbilstoši Rīgas aglomerācijas trokšņa stratēģiskās kartes aktuālajai informācijai. Pasākumus trokšņa līmeņa samazināšanai veic, ja kopējiem trokšņa avotiem ir sasniegti vai

pārsniegti TIAN norādītie trokšņa līmeņi (rādītāji), izņemot kultūras pieminekļus un apbūves aizsardzības teritorijas, ja šie pasākumi samazina to kultūrvēsturisko vērtību.

4.1.3.3. Rediģēti nosacījumi attiecībā uz darbības radītā trokšņa līmeņa izvērtējumu un trokšņa ierobežošanu.

4.1.4. Ilgtspējīgas pilsētas mobilitātes nodrošināšanai:

4.1.4.1. Papildināts labiekārtotu ūdensmalu labiekārtojuma elementu saraksts ar transportlīdzekļu novietnēm un velonovietnēm. Noteiktas velonovietnes kā minimāli labiekārtojuma elementi.

4.1.4.2. Vidējas un lielas peldvietas labiekārtojumam izstrādā labiekārtojuma projektu. Izdalot aktīvās, ūdenssporta un mierīgās (klusās) atpūtas zonas, projektā precizē nepieciešamās apkalpes, labiekārtojuma infrastruktūras objektu, velonovietņu un autonovietņu izvietojumu un skaitu, ņemot vērā prognozējamo vienlaicīgo maksimālo peldvietas apmeklētāju skaitu.

4.1.4.3. Papildinātas prasības lokālpilnojumā izstrādei laivu un jahtu ostu izvietošanai, iekļaujot prasību, ka lokālpilnojumā nosaka arī nepieciešamo velonovietņu un autonovietņu skaitu un izvietojumu.

4.1.4.4. Papildināti nosacījumi atļautajiem elementiem jaunas būvniecības gadījumā priekšpagalmā un ārējā sānpagalmā ar velonovietnēm pie publiskajām ēkām.

4.1.5. Nosacījumi rūpniecisko avāriju riska objektiem: papildināti TIAN nosacījumi, ietverot tajos prasības vai ierobežojumus tādu objektu būvniecībai, kuru darbība var izraisīt rūpnieciskas avārijas iespējamību, t.sk. nosakot pieļaujamo siltumstarojuma un pārsiediena iedarbības līmeņi un šādas iedarbības varbūtību.

4.1.6. Klimata pārmaiņu u.c. faktoru ierobežošanai:

4.1.6.1. Prasības peldbūvju izvietošanai un citai izmantošanai krastmalā, ūdensmalā vai ūdeņu teritorijā attiecīgi papildinātas: *“ja būve paredzēta sezonālai izmantošanai, būvprojektā ņem vērā pavasara palu un vasaras – rudens plūdu un vējuuzplūdu ietekmi (palielināts straumes ātrums, ūdens līmeņa svārstības u.tml.) un norāda sezonas infrastruktūras novietnes”*.

4.1.6.2. Noteiktas prasības meliorācijas sistēmām, poldera infrastruktūrai, dabīgām notecēm un applūstošām teritorijām, kur nosacījumi teritorijām ar 10% applūšanas varbūtību papildināti, nosakot, ka jaunu būvniecību un pārbūvi var uzsākt pēc tam, kad īstenoti aktuālajā *Plūdu riska pārvaldības plānā* ietvertie pasākumi konkrētajai teritorijai, izņemot būvniecību un darbības, kas ir atļautas saskaņā ar Aizsargjoslu likumu.

4.2. Kā galvenie instrumenti no ietekmes uz vidi samazināšanas viedokļa uzskatāmas arī TIAN iekļautās prasības un ierobežojumi atsevišķu teritoriju izmantošanā, tajā skaitā, noteiktas prasības un nosacījumi kultūrvēsturiskā, ainaviskā un dabas mantojuma saglabāšanai, dzīvojamās apbūves veidošanai, ražošanas teritorijām, transporta infrastruktūras u.c. teritorijām, nosakot jaunveidojamo zemes vienību minimālās platības, apbūves rādītājus un citas prasības konkrētai atļautajai teritorijas izmantošanai. Prasības vides risku samazināšanai u.c. atšķirīgu normu noteikšanai izdalītas teritorijas ar īpašiem noteikumiem. Risinājumi iespējamo ietekmju novēršanai ir plānoto darbību realizēšana, ievērojot normatīvo aktu prasības, t.sk. visa veida apbūvei un saimnieciskās darbības veikšanai. Ietekmes uz vidi un potenciālā riska mazināšanai Teritorijas plānojumā ir noteiktas aizsargjoslas.

4.3. Birojs, izskatot Izstrādātāja sniegtos vides ietekmju samazināšanas risinājumus, secina, ka Vides pārskatā ir iestrādāti priekšlikumi arī tādiem vides ietekmju mazināšanas risinājumiem, kas **nav nemti vērā un nav iestrādāti plānošanas dokumentā, tostarp TIAN, bet arī Biroja vērtējumā tie ir būtiski, lai novērstu vai mazinātu plānošanas dokumenta īstenošanas ietekmi uz vidi:**

4.3.1. Ievērojot Teritorijas plānojumā paredzētos plānošanas risinājumus, kas daļā no teritoriju priekšroku dod to alternatīvu realizācijai, kuras Izstrādātāja novērtējusi negatīvi, - Izstrādātāja Vides pārskatā iestrādājusi papildus risinājumus, kas varētu ietekmi samazināt. Vieni no šādiem risinājumiem saistīti ar virszemes un pazemes ūdens aizsardzību no piesārņojuma. Pirmkārt, Izstrādātāja aicina Rīgas pilsētas pašvaldību pārskatīt nosacījumus inženiertehniskās apgādes tīklu ierīkošanai apbūves teritorijās ārpus Rīgas pašreizējās kanalizācijas aglomerācijas (piemēram, objektiem pie Juglas ezera un Ķīsezera JC1, JC2, JC3 un DzM2 apbūves teritorijām), un atļaut šādās teritorijās (kur plānota centralizētā kanalizācija līdz 2030. gadam) veikt apbūvi tikai pēc centralizētās kanalizācijas izbūves. Otrkārt, Izstrādātāja piedāvā noteikt, ka teritorijās ārpus plānotās Rīgas kanalizācijas aglomerācijas apbūve pieļaujama, ja saražotais notekūdeņu apjoms nepārsniedz $5\text{m}^3/\text{diennakti}$, bet – pārsniedzot šo apjomu, – apbūve ir pieļaujama, tikai ar pieslēgumu centralizētajai kanalizācijas sistēmai. Biroja vērtējumā pašvaldība nevar bez atbilstīgas rūpības pieiet jautājumam par notekūdeņu apsaimniekošanu, jo īpaši ņemot vērā noteiktos ūdens kvalitātes mērķus. Turklāt Vides pārskatā aktualizētā problēma ir aktuāls jautājums ne tikai iepriekš minētajās teritorijās, bet arī plānotajā apbūves teritorijā Mangaļsalā. Kaut kādā mērā šī jautājuma risināšanu piedāvā TIAN 215. punkts, paredzot, ka *“daudzdzīvokļu māju un publisko apbūvi, kā arī savrupmāju apbūves kompleksu, kurā ir vismaz divdesmit mājas vai kurā plānotais cilvēku skaits pārsniedz 100, aizliegts būvēt bez pieslēguma lokāli centralizētiem vai pilsētas centralizētiem ūdensapgādes un sadzīves kanalizācijas inženiertīkliem”*, tomēr no Vides pārskata neizriet, ka šis risinājums nodrošina sasniedzamos vides aizsardzības mērķus.

4.3.2. Vides pārskatā norādīts uz nepieciešamību rediģēt nosacījumus ūdeņu teritorijām, jo ar plānošanas dokumentu daļa no *Ūdeņu teritorijām (Ū)* tiek mainītas uz *Rūpnieciskās apbūves (R)* teritorijām. Izstrādātājas ieskatā pirms šādu darbību veikšanas obligāti jābūt izvērtētiem vides riskiem, kā arī ietekmei uz piegulošo teritoriju mitruma režīmu un plūdu draudu izmaiņām, tāpat TIAN pietrūkst nosacījumi, kas reglamentē ūdeņu teritoriju aizbēršanu Rīgas brīvostas teritorijā, tādējādi nepieciešams veikt šīs ietekmes novērtējumu, kas balstīts uz attiecīgiem aprēķiniem un TIAN noteikt prasību iesniegt sertificēta hidrotehnisko būvju projektēšanas būvspeciālista atzinumu par paredzēto uzbēršanas pasākumu ietekmi uz konkrētā ūdensobjekta un tam piegulošo teritoriju hidroloģisko un hidraulisko režīmu. Šāda prasība daļēji ir iestrādāta attiecībā uz normatīvo aktu ievērošanas kārtību, savukārt prasība par sertificēta hidrotehnisko būvju projektēšanas būvspeciālista atzinuma saņemšanu TIAN nav iestrādāta, ko Biroja vērtējumā būtu vēlams atkārtoti izvērtēt par iekļaušanu TIAN nosacījumos.

4.3.3. Atbilstoši alternatīvu novērtējumam plānošanas risinājums, kas paredz dzīvojamās apbūves teritoriju attīstību vietās, kur šobrīd atļauta ražošanas un komercdarbības apbūve un kurās novērojami vai sagaidāmi vides trokšņa robežlielumu pārsniegumi, ir ar negatīvu ietekmi uz vidi (konfliktējošas intereses). Lai paredzētu šai vides problēmai savlaicīgus pārvaldības risinājumus un vismaz daļēji novērsu negatīvu ietekmi, Vides pārskatā ieteikts šīs teritorijas noteikt kā *kompleksas plānošanas teritorijas*, kur, plānojot teritoriju uzmantošanu, jāparedz papildus pasākumi trokšņa piesārņojuma samazināšanai vidē. Šis risinājums Teritorijas plānojumā nav iestrādāts.

- 4.3.4. Tāpat TIAN nav iestrādāti nosacījumi, kas veicinātu degradēto teritoriju, kas reģistrētas kā piesārņotas vai potenciāli piesārņotas vietas LVĢMC reģistrā ar potenciālu gruntsūdens piesārņojumu, kompleksu attīstību, kur būtu nepieciešams veikt izpēti par gruntsūdens piesārņojumu un noskaidrot piesārņojuma areālu pirms sanācijas veikšanas. Ja tiek konstatēts gruntsūdeņu piesārņojums, bet nav iespējams noteikt piesārņojuma areālu vai netiek uzsākta kompleksa sanācija, Izstrādātājas ieskatā TIAN jāietver konkrēti teritorijas izmantošanas veidi, kas nav pieļaujami (nepieļaujot “jutīgu” būvju un jaunu rūpniecisko objektu izvietojumu) līdz kompleksas sanācijas uzsākšanai. Biroja vērtējumā būtu lietderīgi TIAN papildus izvirzīt nosacījumus par degradēto teritoriju turpmākajām izmantošanas iespējām līdz iespējamai Lokālplānojuma izstrādes un kompleksas sanācijas uzsākšanai/realizēšanai. Nepieciešams veidot pārdomātu sistēmu datu aktualizācijai par degradētajām teritorijām pilsētā, jo atbilstoši Vides pārskatam informācija nav aktualizēta kopš 2012. gada.
- 4.3.5. Teritorijas plānojuma papildinātajā redakcijā svītrots ietekmes mazināšanas pasākums *Rūpniecības teritorijās (R)*, kas paredzēja papildus prasības vides snieguma līmenim to piesārņojošo darbību veikšanai, kas atrodas 100 m vai mazākā attālumā no dzīvojamās apbūves teritorijām. Problemātiskākās teritorijas saistībā ar šo plānošanas risinājumu varētu būt tieši tās, kurās (pretēji Izstrādātājas ieteikumam) pašvaldība paredz dzīvojamās apbūves attīstību Rīgas brīvostas teritorijā vai pie tās robežas.
- 4.3.6. Izstrādātājas vērtējumā kā viens no būtiskākiem risinājumiem gaisa piesārņojuma mazināšanai ir izvirzītās prasības, izstrādājot detālplānojumus un lokālplānojumus I vai II zonā, tos papildināt ar emisiju samazināšanas nosacījumiem, piemēram, autotransporta kustības ierobežošanu, autonovietņu skaita samazināšanu, sabiedriskā transporta pieejamības palielināšanu u.c., kā arī TIAN iestrādātās prasības gaisa piesārņojuma ierobežošanai no rūpniecības uzņēmumiem jauktas centra apbūves teritorijās (kā izņēmums TIAN ir noteikta Rīgas brīvostas *Jauktas apbūves teritorija JC5*). Savukārt, lai mazinātu iespējamās nelabvēlīgās ietekmes uz gaisa kvalitāti, t.sk. ar smaku traucējumiem iedzīvotāju pastāvīgajās dzīves vietās, Izstrādātājas ieskatā degvielas un gāzes uzpildes stacijām varētu tikt noteikts minimālais attālums līdz dzīvojamajai apbūvei, kas arī Biroja vērtējumā būtu pozitīvi, tomēr plānošanas dokumenta 2. redakcijā TIAN šādas prasības nav noteiktas.
- 4.3.7. Vides pārskatā kā viena no vērtētajām ietekmes jomām ir arī klimatiskie faktori, definējot kā plānošanas mērķus: 1. *pretplūdu aizsardzības nodrošināšanu apbūvei izmantojamās teritorijās*; 2. *novērst teritorijas mitruma režīmam neatbilstošas apbūves attīstību un teritorijas izmantošanu*; 3. *veicināt klimata pārmaiņu mazināšanu un īstenot citus pielāgošanās pasākumus klimata pārmaiņām*. Vērtējums veikts, citu starpā balstoties uz vairākiem veiktiem pētījumiem, tostarp ziņojumu “*Ar klimata pārmaiņām saistīto hidroloģisko procesu patreizējā un potenciālā ietekme uz Rīgas pilsētas teritoriju*” (SIA “Procesu analīzes un izpētes centrs”, Rīga, Janvāris 2011). Kopumā Teritorijas plānojuma risinājumus Izstrādātāja novērtējusi pozitīvi, tomēr secina, ka prasības tādās jomās kā ielu apgaismojums, individuālā apkure un alternatīvās degvielas dzinēju uzpildes stacijas nav pietiekami, lai pilnvērtīgi veicinātu klimata pārmaiņu mazinošu attīstību (rekomendācijas risinājumiem apkopotas Vides pārskata 7. nodaļā). Izstrādātāja uzskata, ka nepieciešams izvirzīt energoefektivitātes prasības arī apgaismojumam, kā arī nepieciešams noteikt gan prasības elektrotransporta stāvvietu izbūvei, gan minimālās prasības šādu kontakttīklu paredzēšanai. Birojs pievienojas Izstrādātājas viedoklim un attiecībā uz elektrotransporta lietojumu norāda, ka to izmantošanas veicināšanu kavējošais faktors ir tieši infrastruktūras trūkums, turklāt tas attiecas ne tikai uz autotransportu. Biroja vērtējumā tāpat ar rūpību klimatisko faktoru griezumā ir jāattiecas pret Izstrādātājas

ieteikumiem lietusgāžu applūduma novēršanai (Vides pārskata 72. lpp., tostarp – savlaicīgi jāparedz un jāplāno alternatīvas lietusgāžu radīto noteces maksimumu uzkrāšanai, būvprojektos un detālpārplānojumos jāparedz prasības lietus kanalizācijas sistēmas pilnveidei u.c.). Ne mazāk svarīgs jautājums ir savlaicīga pasākumu plānošana ģeoloģisko procesu risku un ar to saistīto erozijas procesu mazināšanai. Pašvaldībai jāreķinās, ka, iespējams, sabiedrībai nozīmīgu interešu dēļ pilsētai nākotnē var būt nepieciešams izšķirties arī par neordināriem risinājumiem ar nozīmīgām investīcijām. Birojs tāpat aicina pašvaldību atbildīgi attiekties pret pilsētas stādījumiem un ielu malās augošo koku (ja tie izcirsti) atjaunošanu un kopšanu, kas, Biroja skatījumā, šobrīd netiek darīts atbilstoši rūpīga saimnieka principiem.

4.4. Papildus Birojs vērš uzmanību arī uz to, ka:

- 4.4.1. Teritorijas plānojumā nav izdalītas *Mežu teritorijas (M)*, bet tās ir iekļautas *Dabas un apstādījumu teritorijā (DA)*, savukārt Vides pārskatā nav izvērtēts, vai tiek ievērotas mežu aizsargjoslas ap pilsētu noteikšanas metodikas nosacījumi. Proti, saskaņā ar Ministru kabineta 2003. gada 4. februāra noteikumu Nr.63 “*Meža aizsargjoslu ap pilsētām noteikšanas metodika*” 13. viens *prim* punktu noteiktais: *grozot vai izstrādājot jaunu vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu, nodrošina, lai attiecīgās pilsētas aizsargjoslas kopplatība saglabātos ne mazāka kā esošā platība*. Atbilstoši Aizsargjoslu likuma 33. panta pirmā daļas un 41. panta nosacījumiem, - mežu aizsargjosla ap pilsētām Teritorijas plānojumā attēlojama, tomēr Birojs nevar konstatēt, vai attiecīgās aizsargjoslas kopplatība ir saglabāta, jo spēkā esošajā teritorijas plānojumā aizsargjosla nav attēlota. Vides pārskatā būtu nepieciešams ietvert izvērtējumu, vai aizsargjoslas platības tiek saglabātas.
- 4.4.2. Pilsētas teritorijā atrodas ne tikai *Natura 2000* teritorijas, bet arī īpaši aizsargājami biotopi ārpus īpaši aizsargājamām teritorijām, savukārt Izstrādātāja Vides pārskatā norādījusi uz konstatēto problēmu: *vairākos gadījumos paredzēta funkcionālā zonējuma maiņa teritorijās (piemēram, Mežaparkā un Mangaļsalā), kurās apbūves nosacījumi veicinās aizsargājamo biotopu degradāciju. Būtiskākā negatīvā ietekme paredzama uz biotopa veidu Mežainas piejūras kāpas, kas Rīgas pilsētas teritorijā sastopams gan mežainu teritoriju masīvos, gan dispersi jau vēsturiski apbūvētās teritorijās*. Birojs iesaka pašvaldībai izvērtēt plānotās jaunas apbūves izveidi teritorijās, kuras aizņem īpaši aizsargājami biotopi, kā arī vienlaidus esošie mežu masīvi, ņemot vērā Dabas aizsardzības pārvaldes 2018. gada 13. februāra atzinumā sniegto informāciju.
- 4.4.3. Vienlaicīgi, plānojot jaunas transporta infrastruktūras vai citas darbības, pirms to uzsākšanas ir jāizvērtē, vai plānotās darbības neatbilst objektiem, kuriem atbilstoši Likuma 1.pielikumā noteiktajam ir jāveic ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra, kā arī, vai plānotās darbības nepārsniedz Likuma 2.pielikumā noteiktos robežlielumus, kam attiecināms ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums, t.sk. arī Likuma 2. pielikuma 10. punktā minētajiem infrastruktūras objektiem, tostarp pilsētvides attīstības projektiem.

5. Iespējamie kompensēšanas pasākumi

Vides pārskata izstrādes procesā, ņemot vērā pieejamo informāciju, nav konstatēts, ka būtu nepieciešami kompensējošie pasākumi likuma “*Par īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām*” izpratnē.

6. Plānošanas dokumenta iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes izvērtējums

Īstenojot Rīgas teritorijas plānojumu līdz 2030. gadam, nav paredzama būtiska pārrobežu ietekme.

7. Paredzētie pasākumi monitoringa nodrošināšanai

Vides pārskata sadaļā Vides monitorings un paredzētie pasākumi plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa nodrošināšanai (11. nodaļa) ietverta informācija par vides monitoringa indikatoriem un iespējamiem informācijas avotiem. Vides pārskatā plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringa nodrošināšanai ir atzīmētas 10 konkrētas indikatoru grupas: 1) gaisa kvalitāte, 2) virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāte, 3) troksnis, 4) augsnes kvalitāte, piesārņojums un degradētās teritorijas, 5) materiālās vērtības, 6) ilgtspējīga pilsētas mobilitāte, 7) dabas daudzveidība, 8) rūpniecisko avāriju riska objekti, 9) klimata pārmaiņas un 10) ainavas, kas ar detalizētākiem indikatīviem rādītājiem var sniegt atbilstošu informāciju par pilsētā iespējamām vides stāvokļa izmaiņām plānošanas dokumenta realizācijas laikā.

Birojs atkārtoti aicina monitoringu veikt un datus uzkrāt veidā, kas sniedz iespēju ilgtermiņā iespējami efektīvi sekot līdzi vides stāvokļa izmaiņām un izmantot uzkrātos datus lēmumu pieņemšanā, tostarp tādu lēmumu pieņemšanā, kas attiecas uz novērtējumu par veikto ietekmes uz vidi mazināšanas pasākumu pietiekamību.

II. Vides pārskata sabiedriskā apspriešana un izteiktie viedokļi

Plānošanas dokumenta un Vides pārskata sagatavošanas ietvaros sabiedrībai (iedzīvotājiem, sabiedriskajām organizācijām un institūcijām u.c.) ir bijusi iespēja izteikt savu viedokli sabiedriskās apspriešanas laikā. Vides pārskatā aprakstīta Teritorijas plānojuma un Vides pārskata sabiedriskās apspriešanas gaita.

Vides pārskata sagatavošanas laikā notikušas konsultācijas ar Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālo vides pārvaldi, Dabas aizsardzības pārvaldi un Veselības inspekciju. Konsultācijas ar kompetentajām institūcijām tikušas uzsāktas laicīgi, institūcijām un sabiedrībai tikusi dota iespēja pilnā mērā izteikt savu viedokli par plānošanas dokumentu un vides pārskatu.

Vides pārskata projekta sabiedriskā apspriešana notika no 2018. gada 9. janvāra līdz 2018. gada 8. februārim. Paziņojums par sabiedriskās apspriešanas uzsākšanu tika ievietots laikrakstā un Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta mājaslapā www.rdpad.lv. Ar plānošanas dokumentu un Vides pārskata projektu varēja iepazīties www.rdpad.lv/geo/tapis3#document_9020 vai <http://www.rdpad.lv/rtp/izstrade/>, kā arī klātienē – Rīgas domes Pilsētas attīstības departamentā. Sabiedriskās apspriešanas sanāksme notika 2018. gada 23. janvārī.

Vides pārskata projekts atzinumu saņemšanai tika nosūtīts šādām institūcijām: Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālajai vides pārvaldei, Dabas aizsardzības pārvaldei, Veselības inspekcijai, Rīgas plānošanas reģiona administrācijai, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijai un Vides konsultatīvajai padomei. Atzinumi saņemti no Rīgas plānošanas reģiona, Veselības inspekcijas, Dabas aizsardzības pārvaldes un Valsts vides dienesta. Atzinumos sniegti divu veidu komentāri – identificēta nepieciešamība veikt redakcionālus labojumus un precizējumus, kā arī komentāri veikt labojumus pēc būtības. Papildus saņemti komentāri no šādām institūcijām: Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta, Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta, Rīgas domes Pilsētas attīstības departamenta Stratēģiskās vadības pārvaldes, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas un Rīgas brīvostas pārvaldes. Saņemti arī vairāki sabiedrības (t.sk., biedrību un uzņēmumu) komentāri. Kopsavilkums par saņemtajiem atzinumiem un komentāriem sniegts Vides pārskata tabulā 2.2. *Sabiedriskās apspriešanas laikā saņemto komentāru pārskats.*

Ievērojot to, ka paralēli Vides pārskata vērtēšanai Birojā publiskajai apspriešanai tika nodota Teritorijas plānojuma pilnveidotā redakcija, Birojs lūdza institūcijām atsauksmes par

pilnveidotajiem vides plānošanas risinājumiem sniegt arī Birojam. Vides pārskata izvērtēšanas laikā Birojs saņēma Satiksmes ministrijas 2019. gada 10. aprīļa vēstuli Nr. 15-01/1144 “*Par atzinuma sniegšanu Rīga teritorijas plānojuma pilnveidotajai redakcijai*”, Valsts meža dienesta 2019. gada 9. aprīļa vēstuli “*Par Rīgas teritorijas plānojuma pilnveidotās redakcijas atzinumu*”, Rīgas brīvostas pārvaldes 2019. gada 10. aprīļa vēstuli Nr. 1-09/463 “*Par atzinuma sniegšanu Rīgas teritorijas plānojuma pilnveidotajai redakcijai*”; VAS “*Latvijas valsts dzelzceļš*” 2019. gada 10. aprīļa vēstuli Nr. DN-6.3.1/01-2019 “*Atzinums par Rīgas teritorijas plānojuma pilnveidoto redakciju*”; Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālās vides pārvaldes 2019. gada 10. aprīļa Atzinumu par teritorijas plānojumu Nr. DA-19-1230-nd; Veselības inspekcijas 2019. gada 10. aprīļa vēstuli Nr. 4.5.-1./7205 “*Par Rīgas teritorijas plānojuma pilnveidoto redakciju*”, Rīgas plānošanas reģiona 2019. gada 17. aprīļa vēstuli “*Par atzinuma sniegšanu Rīgas teritorijas plānojuma pilnveidotajai redakcijai*”. Papildus Birojs saņēma arī VAK 2019. gada 10. aprīļa vēstuli Nr. 2019_0036 “*Par Rīgas teritorijas plānojuma līdz 2030. gadam (RTP2030) pilnveidoto redakciju*”. Institūciju atzinumos un vēstulēs, kas sniegti par pilnveidoto Teritorijas plānojumu, principiāli iebildumi saistībā ar vides ietekmju jautājumiem nav ietverti. Kopumā risinājumi novērtēti pozitīvi, jo institūciju iepriekš sniegtie priekšlikumi ņemti vērā. Īpašu uzmanību uz jautājumiem, kas saistīti ar transporta jomu, vēršusi Satiksmes ministrija (Rail Baltica kontekstā) un VAS “*Latvijas valsts dzelzceļš*” (nepietiekams autostāvvietu skaits pie pilsētas dzelzceļa stacijām).

Izvērtētā dokumentācija:

Izstrādātājas 2019. gada 8. marta vēstule “*Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskatu Rīgas teritorijas plānojumam*”; Teritorijas plānojums līdz 2030. gadam un tā Vides pārskats; spēkā esošais Rīgas teritorijas plānojums 2006. – 2018. gadam; Tematiskie plānojumi; Vides pārskata izvērtēšanas laikā Birojā saņemtās institūciju un sabiedrības vēstules (šī Biroja atzinuma II daļa).

Piemērotās tiesību normas:

Likuma IV, V, VI nodaļa, tostarp 23. pieci *prim* panta sestā un septītā daļa un Noteikumu Nr.157 “*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” III, IV, V, VI, VII, VIII daļa, kā arī citi ar plānošanas jomu saistītie normatīvie akti (tostarp Aizsargjoslu likums, Atkritumu apsaimniekošanas likuma 5. pants, likuma “*Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām*” IV nodaļa un 43. pants, likums “*Par kultūras pieminekļu aizsardzību*”, likuma “*Par pašvaldībām*” 15. pants, Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likums, Sugu un biotopu aizsardzības likuma 7., 8. pants, Ūdens apsaimniekošanas likuma 11. pants, Teritorijas attīstības plānošanas likums, Ministru kabineta 2003. gada 26. augusta noteikumi Nr. 474 “*Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu*”, Ministru kabineta 2014. gada 14. oktobra noteikumi Nr.628 “*Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem*”, Noteikumi Nr.240, Ministru kabineta 2002. gada 12. marta noteikumi Nr.118 “*Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti*”, Ministru kabineta 2016. gada 1. marta noteikumi Nr.131 “*Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi*”, Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumi Nr.264 “*Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi*”, Ministru kabineta 2011. gada 31. maija noteikumu Nr.418 “*Noteikumi par riska ūdensobjektiem*” 1., 2. pielikums, Ministru kabineta 2018. gada 2. oktobra noteikumu Nr. 614 “*Kopējo gaisu piesārņojošo vielu emisiju samazināšanas un uzskaites noteikumi*” 1. pielikums u.c.).

Biroja viedoklis:

Atbilstoši Likuma 23. pieci *prim* panta 6.un 7.daļas prasībām Birojs konstatē, ka:

1. Teritorijas plānojuma Vides pārskats sagatavots pārdomāti un profesionāli, tas kopumā atbilst normatīvo aktu prasībām un tajā ietvertie secinājumi par sagaidāmo ietekmi, vides problēmām un nepieciešamajiem risinājumiem to novēršanai ir pamatoti, tomēr ne visos nozīmīgos aspektos izvērtēta risinājumu pietiekamība. Vienlaikus atbilstoši šajā atzinumā norādītajam tajā veicami papildinājumi, ņemot vērā šī Biroja atzinuma 1.4. punktā, 1.6. punktā, 2.4. punktā, 3.4. punktā, 4.3. punktā un 4.4. punktā ar apakšpunktiem norādīto.
2. Birojs uzskata, ka, pilnveidojot un īstenojot Teritorijas plānojumu, Rīgas pilsētas domei nepieciešams atkārtoti izsvērt plānošanas pieeju un ņemt vērā Izstrādātājas aktualizētās vides problēmas, izvēloties pārdomātus un ilgtspējīgus plānošanas risinājumus atbilstoši Vides pārskatā ietvertajam alternatīvu novērtējumam un 7. nodaļā iestrādātajiem pasākumiem ietekmes uz vidi mazināšanai.
3. Pilnveidojot un īstenojot Teritorijas plānojumu, Birojs aicina izvērtēt arī institūciju atzinumos un sabiedrības vēstulēs izteiktos priekšlikumus, tostarp Rīgas pilsētas domei turpmākajos plānošanas etapos, kas atbilstoši Teritorijas attīstības plānošanas likumam ir lokālpilnplānojumi, detālpilnplānojumi un tematiskie plānojumi, ņemt vērā Vides pārskata un Teritorijas plānojuma sabiedrisko apspriešanu laikā izteiktos priekšlikumus.
4. Lai konstatētu Teritorijas plānojuma īstenošanas radīto tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, Rīgas pilsētas pašvaldībai, izmantojot valsts vides monitoringa un citus pieejamos datus, vismaz divas reizes plānošanas periodā (2024. un 2031. gadā) jāizstrādā monitoringa ziņojums un jāiesniedz (arī elektroniskā veidā) Birojā. Attiecībā uz monitoringa veikšanu ņemams vērā Vides pārskatā un šajā Biroja atzinumā, tostarp 7. punktā, norādītais.
5. Ievērojot to, ka Teritorijas plānojums varētu tikt aktualizēts, tostarp balstoties uz tā pilnveidotās redakcijas apspriešanas rezultātiem (nav izslēgts, ka arī papildinājumiem, kas tiks iestrādāti Vides pārskatā) - Rīgas pilsētas domei jāņem vērā Noteikumu Nr. 157 21. *prim* punktā noteiktais, ka gadījumā, ja pašvaldība pēc šī Biroja atzinuma saņemšanas Teritorijas plānojumā veic būtiskas izmaiņas, kuras atbilst Likumā noteiktajiem stratēģiskā novērtējuma nepieciešamības kritērijiem²², tās pienākums ir informēt Biroju. Birojs pēc informācijas saņemšanas par izmaiņām plānošanas dokumentā lemj par vides pārskata precizēšanu, atkārtotu sabiedrības informēšanu, kā arī atzinuma izsniegšanu.

Birojs vērš uzmanību, ka Rīgas pilsētas domei atbilstoši Noteikumu Nr.157 27. punktā noteiktajam jā sagatavo informatīvais ziņojums par to, kā plānošanas dokumentā integrēti vides apsvērumi, kā ņemts vērā Vides pārskats, Biroja atzinums un sabiedriskās apspriešanas rezultāti, jāsniedz izvēlēta risinājuma pamatojums un jānorāda pasākumi ietekmes monitoringam. Atbilstoši Noteikumu Nr.157 28. un 29. punktā noteiktajam jā sagatavo un jāpublicē arī paziņojums par plānošanas dokumenta pieņemšanu.

Direktors

(paraksts*)

A.Lukšēvics

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu

²² t.i. – būtiskas izmaiņas, kas saistītas ar jomām un risinājumiem, kuriem var būt nozīmīga ietekme uz vidi, to starpā, bet ne tikai – ietekme uz cilvēku veselību, avāriju risks, ietekme uz kultūras pieminekļiem, vides kvalitātes normatīvu pārsniegumu risks, ietekme uz īpaši aizsargājamām teritorijām, aizsargjoslām, Natura 2000 teritorijām, Likuma 1. vai 2. pielikuma objekti u.c.).